

Forord til e-bokutgaven

Store deler av vår kulturarv ligger og støver bort i arkiver og kjellere, vanskelig tilgjengelig for folk flest. Dette fikk i 2006 regjeringen til å handle. «I dagens samfunn tar mange det nærmest for gitt at man kan hente ut informasjon på nettet som er publisert også før 1990. Derfor er det mange som opplever det både frustrerende og gammeldags å måtte oppsøke fysiske arkiver for å hente ut denne informasjonen. Det er derfor en sosialdemokratisk oppgave å sikre den nasjonale kulturarven, samtidig som det bringer oss i inn i den digitale tidsalder», uttalte kulturminister Trond Giske.¹

Nasjonalbiblioteket (NB) har gjennom sitt prosjekt «Det digitale Nasjonalbiblioteket» begynt digitaliseringen av den norske kulturarven. Nasjonalbibliotekar Vigdis Moe Skarstein har skrevet at NB «har som ambisjon å utvikle nb.no fra hjemmesider til [et] digitalt bibliotek der samlingene finnes digitalt», at de «ønsker å være like tilgjengelige for nettsurfere som søkemotorer som Google og andre som har 'stjålet' og videreutviklet bibliotekenes forretningside», og at «innholdet i den kulturarven Nasjonalbiblioteket forvalter bør [ikke] være mer enn to-tre klikk unna.»²

Dessverre er NBs digitaliserte utgaver hemmet av en mengde restriksjoner som begrenser hvordan leserne kan bruke dem. Det er for eksempel ikke mulig å laste ned de scannede dokumentene fra NBs nettsider. Det er ikke mulig å søke i teksten, og heller ikke mulig å ta utskrift. Søkemotorer klarer heller ikke å fange opp innholdet. Alle disse restriksjonene har fått publikum til å reagere. I januar 2009 spurte Thomas Gramstad, leder for organisasjonen *Elektronisk Forpost Norge*, om vi ønsker «demokratiske rettigheter og tilgang til kulturarven, eller en begrenset og inngjerdet klareringskultur basert på privilegier?» Videre påpekte Gramstad det ironiske i at skattebetalerne betaler for digitaliseringen av kulturarven selv om de digitaliserte verkene likevel ikke gjøres tilgjengelig for alle, og lurte på hvorfor ikke Nasjonalbiblioteket bidrar med frie verk til den norske digitale kultur- og kunnskapsallmenningen.³

Når det offentlige svikter i sin rolle som formidler av vår felles kulturarv må vi som privatpersoner handle selv. Jeg er derfor glad for å kunne tilby Carl Frederik Diriks' bok *Journal; dagbok holden ombord i «Falken»* som fri e-bok uten noen av disse restriksjonene. Dette dokumentet kan du søke i, skrive ut, gi til venner og gjøre akkurat som du vil med. Du kan gratis laste ned denne e-boken som DRM-fri .pdf-fil på adressen http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Diriks_Journal.pdf.

Hvis du setter pris på denne e-boken kan du donere en slant til organisasjonen Wikimedia Norge. Wikimedia Norge har kontonummer 1503 08 00866, og jeg foreslår kr. 25 som et passende beløp. Se <http://no.wikimedia.org/> for mer informasjon om denne organisasjonen, som blant annet jobber for å spre fri kunnskap gjennom å støtte og promotere dugnadsprosjekter som internettleksikonet Wikipedia.

Denne e-boken er scannet fra en utgave fra 1895, og er i liten grad etterbehandlet. Dette gjør at noen av sidene er litt skjeve, men de er alle fullt lesbare. Teksten er OCR-lest, noe som gjør at teksten er søkbar. Det er viktig å merke seg at ingen som har lest korrektur på den OCR-leste teksten, noe som gjør at den har enkelte feil. Dette vil imidlertid kun ha noe å si for søking i dokumentet, og vil ikke ødelegge teksten du faktisk leser.

Bærum, 12. mars 2009
Tom Arne Svendsen

---

¹«Giskes digitale budsjettgave». *Aftenposten* 26/09 2006 http://www.aftenposten.no/kul_und/article1472162.ece

²Skarstein, Vigdis Moe. «Det digitale Nasjonalbiblioteket». *nb.no* 29/03 2006 http://www.nb.no/aktuelt/det_digitale_nasjonalbiblioteket

³Gramstad, Thomas. «Hvordan fremme formidling av en digitalisert kulturarv?». *Bibliotekaren* nr. 1 2009 <http://www.webcitation.org/5fE6EbX5h>

Diricks, Carl F.

C. F. D.s

JOURNAL

DAGBOG

HOLDEN OMBORD I «FALKEN» 1869

AF

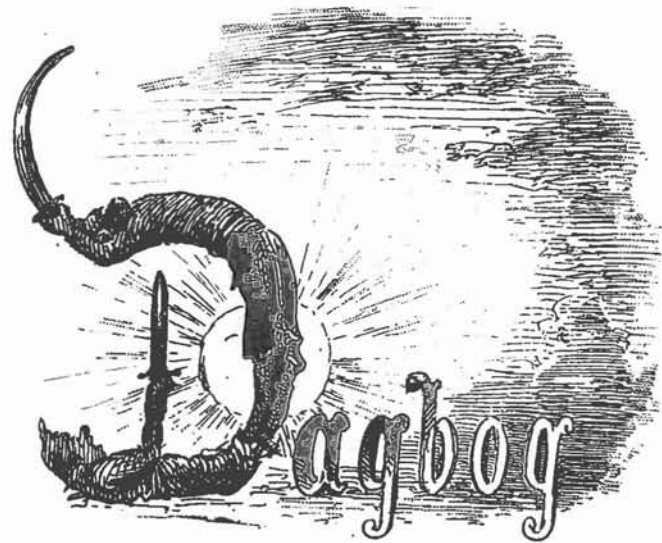
C. F. DIRICKS

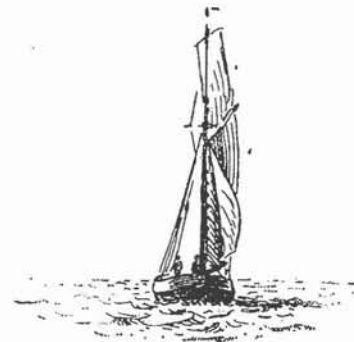
KRISTIANIA

H. ASCHÉHOUG & COs FORLAG

1895

holden ombord i

FALKEN

1869.

af
C.E. DIRKS.

FORORD.

Afdøde Fyrdirektør C. F. Diriks, der vil være Mange, navnlig af den lidt ældre Generation, bekjendt ved sine ypperlige humoristiske Tegninger, efterlod sig en Dagbog om en Reise langs Kysten fra Kristiania til Vardø. Han har antagelig nedskrevet den uden Tanke paa, at den skulde komme frem paa Tryk. Siden tænkte han maaske, at et og andet af den kunde interessere Publikum, men udsatte med at udgive noget. Dagbogen fremlægges nu med Udeladelse af de mange Meddelelser om Vind og Veir og om Seiladsen, som den indeholder, og med forandrede Personnavne hist og her.

Udg.

en 18de Mai 1869 Kl. 3 Morgen
afseilede jeg fra Christiania
med Opsynsskøiten «Falken»
paa en Tour langs Kysten til det
yderste Thule. Der var 3 Passagerer ombord,
nemlig DHrr. Waldemar Hansteen, Ketil &
Olaf Diriks, som skulde have ikke alene fri
Passage, men ogsaa fri Fortæring til Drøbak.
Omtrent Kl. 11 naaede vi dette Sted, hvor de,
fulde af kold Kalvesteg og Risengrynskage,
bleve satte iland. Hvis jeg kunde finde det
blot en Tiendedeel saa interessant her ombord
som disse unge Herrer, da vilde jeg være vel
faren paa denne lange Expedition.

Den 19de. Kl. 8 imorges ankrede «Falken» udenfor Vestmandrud, hvor jeg gik iland for at besøge Motzfeldts — højende Regn. Kom lige til Frokostbordet — nød Frokost No. 2, som om jeg aldrig havde seet eller hørt noget til No. 1. — «Søen tærer, sagde Soldaten, han gik over Knippelsbro.» Efter en Times Forløb afsted igjen, beriget med en Tullup og ikke mindre end 3 Flasker Fløde — førstnævnte *malgré moi*.

Den 21de. Ankom igaar Aftes Kl. 8 til Staværn — iland for at besee Fyret. I Fredriksværn iland med Breve; gik saa op for at bese mig paa gamle Tomter. — Gravens Stilhed overalt — neppe et Menneske at see, hvorimod fuldt op af Forfald og Ruiner — flere Barakker jevnede med Jorden. — Potetesagre, hvor de stode, forpagtede af Forvalter Ferry — tvivler paa, at han avler saa mange Fold af Potetes som de forsvundne Barakkers Beboere, i sin Tid, af Unger. Kikkede ind i «Voltigeergaarden», hvor jeg ikke mødte andet end en Mængde

Erindringer fra Cadetdagene. Her var jeg midt paa Skuepladsen for vore ungdommelige, heroiske Bedrifter — hvormeget Juling havde jeg ikke her faaet, og hvormeget havde jeg ikke givet — hvormange blodige Næser og blaa Øine vare ikke her bestaaede — hvormange gale Streger ikke begaaede! Medens jeg stod saaledes midt oppe i Fortiden, propfuld af Betragtninger og Erindringer, passerede et Fruentimmer med et Melkespand, og af hende fik jeg at vide, at den til Voltigeergaarden vendende Bygning (tidligere Locale for Læreren i Gymnastik og Fegtning, den berømmelige Ola Hundén, som efter Torvslaget den 17de Mai 1829, fortalte os, «at Christiania Borgerskab havde bandet paa, at Statholderen skulde i Gabestokken») — nu benyttedes som Ysteri og Meieri. Stof til nye Betragtninger! Hvilke Tidernes Omskiftelser — fordum alt her beregnet paa Søbrug — nu paa det uskyldigste, hvideste Landbrug.

Besøgte Chefen for Fredriksværns Ruiner, Capt. Meyer; blev ført ind i Værftschefboligens store Sal, hvor Fredrik V's Portrait i Legems-

størrelse (fast Inventarium til Bygningen) er indfattet i den ene Væg. Besaae dette nøiere, fandt det godt malet, med Undtagelse af de kgl. Undersaatter (Been), der dannede en iøien-springende Contrast til det Øvrige. Paa min Bemærkning herom meddelte Meyer, at de høisalige Been vare restaurerede (?) af afdøde Lieut. Hetting — den argeste Smører, som nogensinde havde Pensel i Haand.

Forøvrigt ruinagtigt overalt — om 50—100 Aar er maaskee det Samme Tilfældet med Horten — saa gaaer man muligens tilbage til Fredriksværn — den ene Generation bryder ned, hvad en anden har bygget op — stort Misgreb, at man opgav dette Sted, ligesaa stort, at man valgte Horten.

Den 22de Mai. Tilankers i Kalvesund. — Medens jeg idag gik og stabbede mine 7 Skridt frem og tilbage paa Dækket, bemærkede jeg, at en af Matroserne, der var ivrig beskjæftiget med at stoppe et Par Strømper, som øiensynlig havde seet sine bedste Dage, og som nu ikke

længere levede paa nogen stor Fod, stak sin ene Haand ind i en af disse og halede ud en Flaske, hvoraf han tog sig en dygtig Slurk. «Hvorfor har Du en Flaske inde i Strømpen. Ole?» «Jo de bruger me altid naar me stopper,

det gaaer fortere og bedre med Arbeidet, og de e naa bare Vand!» Dette er virkelig en meget practisk Maade, selv om man ikke har Læskedrikken saaledes ved Haanden — eller Benene. Skal anbefale Stoppe-Maaden i Hjemmet — NB. med tom Flaske.

Da et Par af Folkene, strax efter Ankomsten hertil, skulde iland for at fylde Vand, fulgte jeg med Baaden. Vi hørte Susen af en Bæk tæt ved Landingsstedet, og en gammel Lods, som vi forefandt, sagde os, at der ved Bækken laae en løs Trærende, som benyttedes, naar Fartøierne her fyldte Vand, hvilket kunde ledes lige i Baaden. Folkene fyldte 3 Fade saa hurtigt og beqvemt som vel muligt, og reiste ombord, medens jeg vandrede op efter Øen (Flagstadø). Paa Tilbageveien fulgte jeg Bækkens Løb, og saae da til min Forundring og Ærgrelse, at den flød midt under et Fjøs — eller rettere sagt, at man havde bygget et Fjøs midt over Bækken. Da jeg kom ombord, spurgte jeg Folkene, om det var godt Vand, de havde faaet. «Aa ja, det er nu herligt brunt,» sagde den Ene. «Det smager nu ikke saa ganske oprigtigt, men det gaaer nu an,» sagde den Anden. Aarsagen til den brune Farve og den «uoprigtige» Smag blev dem forklaret, Vandfadene bleve tømte — Vandet strømmede ikke hurtigere ud end Grovheder mod

Kalvesunds Beboere — og nyt Vand fyldt. Griser! — Formodentlig flere Sviin her i Kalvesund end Kalve i Svinesund! —

Den 24de Mai. Igaar Eftermiddag roede Mikkel Hansen mig ud til Lodshavn. Veiret var deiligt, og Havet laae som et Speil. «Nei. Dæritørren kan vel tru det er Spel i Lodshavn naa lell!» (Mikkel er en bred Østlænding, født og baaren ved Lortbrua paa Grønland). «Spil! Hvad mener De?» «Jo imorra ska dem ha Sølbrøllup, aa der er alt kommen saamange Mennesker til dem, baade fra Farsund og Bergen — ja af demses Famæli — at det er fælt; aa dem har naa holdt paa aa stelle istand i flere Daer — dem har bagt, aa dem har brygga, aa dem har slagta baade Høner aa Duer aa den feite Kælven — ja Dæritørren kan tænke, at Madammen sae de, at den Kælven koster a 11 Daler 2 p 17 β — saa mye Melk har 'n drøkki!» — En hel Dur mere af samme Stof fik jeg af Mikkel, der syntes det var «noe Narveri at gaae til saa mye Bekostning for saad-

noe» — af samme Mening var jeg, hvilket jeg dog ikke sagde Mikkel. Efterat Denne havde snakket og roet sig ryggede varm, landede vi i Lodshavn. Sølvbrudgommen, tyk, fed, rund, korthalset og stakaandet, modtog os og vilde strax føre mig i Huus til de mange Gjæster; men jeg satte Coursen lige til Fyrtaarnet, ledsaget af baade Forvalter (Brudgommen) og Assistent. Da førstnævnte flere Gange tidligere næsten havde sprængt sig ved at følge mig opad de mange Taarntrapper, insisterede jeg — saavel i Betragtning ogsaa af Høitiden, som af, at jeg ikke vel kunde have det paa min Samvittighed, at han skulde komme ned til sin Brud og sine Gjæster som sprængt Faarekjød — paa, at han skulde gaee ind til Selskabet. Efterat jeg havde efterseet alt Fornødent, saavel i Taarn som andetsteds, gik jeg da ind og forefandt endeel Damer af «Famælien», samt en Herre, nemlig min gamle Ven A. B., der var ualmindelig fiint antrukken i nye sorte Klæder, næsten reen Skjorte og med 2 Brystnaale, den ene af Guld, den anden

af — Tobak, en Straale, som havde taget en feilagtig Cours og ankret strax nedenfor sin gyldne Collega. — Da Veiret vedblev at være blik stille, og jeg saaledes ikke kunde komme frem med Skøiten, slog jeg mig til Ro for Aftenen og roede Kl 9¹/₂ ombord.

Imorges Kl. 5 kom der et lidet Blaff, og vi seilede ud, men kort efter blev det igjen ganske stille, — drev med Strømmen (Hvormeget gjør ikke det?) — var Kl. 8 tæt ved Lodshavn — lod mig sætte iland for at complimentere Brudeparret. Den Første, jeg stødte paa, var Mikkel Hansen. «Nei, naa maa Dæritørren in aa see — er 'e ikke et fælände stort Bord dørjende fuldt med Præsanger!» Mikkel bort — jeg ind. Adskillige, i sorte Silkekjoler stivt antrukne, netop nedkomne Damer (fra sine respective Soverum) langs Væggene — Brudgommen spankulerende frem og tilbage med en rund Mave langt foran sig, og 25 Ægteskabsaar bag sig — A. B. og Bruden ikke tilstede — gik op og udpeb eller oppeb den

Første — den Anden kom ind fra Kjøkkenet i «grande Toilette» — saae yderlig klein ud — som et Stykke udkogt Kalvekjød (Spædkalvkjød) — formodentlig aldeles formaset, forbaget, forstegt og forkogt. Almindelig Betragten og Beundren af Presenter, Oplæsning af poetiske og prosaiske Lykønskings-Epistler etc.; derpaa Frokost (No. 2 for mig) — pyntelig Afsked, og saa afsted. — «Ajøs me 'n Dæritør!» — «Adieu Mikkell!» —

Den 26de Mai. Igaar Eftermiddag ankrede jeg ved Christiansand, efterat have besøgt den berømte Oxø-Correspondent, der sandsynligvis snart afslutter sin Correspondence — 77 Aar, klein, sygelig, næsten caput — 25 Børn — 24 Aar gammel Kone.

Intetsteds har jeg seet en saadan Mængde Dagdriverere stadigen forsamlet paa et Punct som i X.sand. En stor Flok saadanne have fra Morgen til Aften sit Tilhold paa et bestemt Sted nede ved Toldboden. Her sidde, staae, ligge og hænge de (desværre ikke i Galgen) hele Dagen — at gaae er for anstrængende,

undtagen naar de skulle hente Brændevin. De ere alle tilhobe fordrukne, slappe, visne, enerverede, dovne, tyndbenede, gustne, grovkjæftede,

skravlende, brautende, ufordragelige Døgenichter, som ikke gide arbeide, men som naturligvis fødes af Fattiggassen. Storlaget i X.ania er Engle mod disse; Raaheden og Drikfældigheden er maaskee ligestor; men saa er der

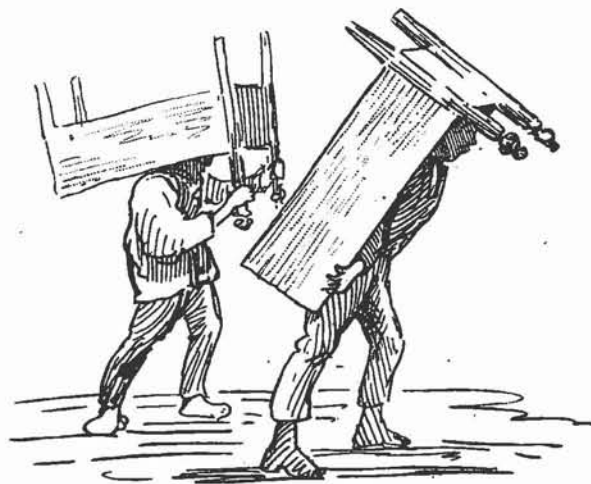
dog fysisk Kraft og strengt Arbeide hos Storlaget.

Da jeg igaar steg iland, passerede jeg disse Lazaroni og fik Lyst til at tegne et Par Exemplarer af dem, men opgav strax Tanken derom, dels fordi jeg strax vilde været kringset, og dels fordi jeg sikkerlig skulde følt mig kvalm og ilde ved at betragte dem saalænge som fornødent til Aftegning.

Gik op til Posthuset — ingen Breve — spankulerede gennem nogle Gader — tykt af Sand, tyndt af Folk — mødte en Person, der vistnok var en Udsending fra DHrr. Lazaroni.

Bestemte mig til at gaae ud til Kongsgaard for at besøge min gamle Skibskammerat Nicolay Moe — halvveis mødte jeg en Bekjendt, som sagde mig, at der var Sygdom i Huset — gik bout — styrede Cours for Ernst's Hotel, hvor jeg ankrede i Caféen. «Tog i» en halv Flaske Bayer og fat i Morgenbladet — X.sands Øl og X.ania Politik lige usmagelig. Gik ombord — mødte paa Veien til Bryggen 2 Sengekammerater, de delte iallefald Seng imellem sig.

Forefandt ombord i Kalytten en Blomsterbouquet og en Bundt Reddiker. «Hvorfra er dette kommen?» spurgte jeg Richard (Skibsgut, Kok, Steward, boy-of-all-work). «Fra Rosenqvist,»

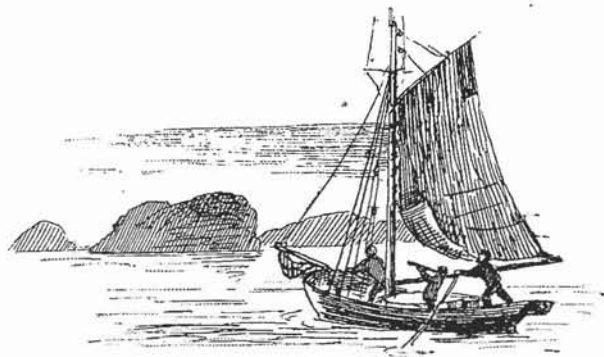
lød Svaret. Indtog mit Aftensmaaltid — Reddikerne forsvandt alle ligesaa hurtigt, som de vare komne. Gik iland for at aflægge skyldig Tak hos Rosenqvist's — de kjendte imidlertid intet til de ombordbragte Blomster og Reddiker

— antog de maatte være sendt fra Rosenkilde. Jeg burde kunnet slutte mig til, at dette var den sande Kilde, hvorfra Roserne var komne. Kl. 10 ombord og tilkøis. Kl. 6 imorges op — «værkede» efter Foldins og Postens Ankomst. Kl. 8 kom den — Kl. 9 paa Posthuset — Posten ikke færdig — frem og tilbage i Gaderne — Kl. 9¹/₄ atter paa Posthuset — endnu ikke færdig — frem og tilbage igjen, krydsende for smaa Seil — Kl. 9¹/₂ Posten udliveredes — intet Brev — slukøret, ærgerlig og sindt gik jeg ombord — op med Ankeret og ud af Havnen.

Den 27de Mai. Min Besætning, 3 Mand og en Gut, have alle hjemme nær Hatholmens Fyr. Uopfordret lagde de om Aftenen Aarerne ud — tog Buxeertaug i Sjægten og roede «saa Svetten den silte, Svetten den silte». Da vi i Skumringen nærmede os Hatholmens Fyr, udbrød Carl Terkelsen (den saakaldte «Bedstemand» ombord). «Aa naah! Ja min Sandten mener me iche, at Tobias Landskabsmaler

sidder paa Hatholmens høieste Tinde og speider, aa naah!» Jeg tog Kikkerten og fandt Tobias uskyldig — det var Fyrbygningens Pibe, som netop ragede op over Fjeldkanten. —

Bemeldte Tobias er nu Fyrvogter, men har tidligere, i mange Aar, for Fyr- og Mærke-

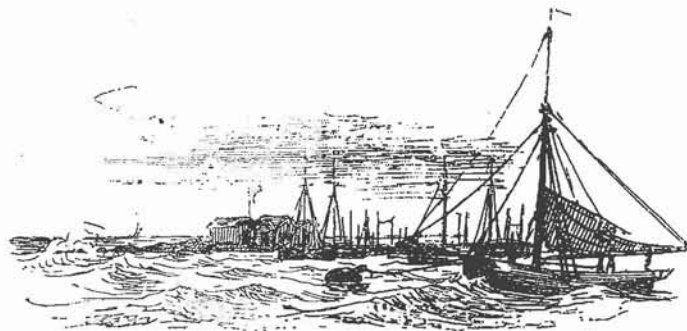
væsenet aarligen faret Kysten langs for at male og blinke Fortøiningsringe og har desaarsag faaet Navnet «Tobias Landskabsmaler». Kl. 10¹/₂ kom vi endelig tilankers — Folkene fik Hjemlov til Kl. 10 idag Formiddag og var iland i en Snup. De kom ombord igjen til bestemt Tid; dog havde en af dem, Ole, der boer tæt

ved Svinøer, faaet Tilladelse til at blive hjemme, indtil vi skulde passere dette Sted. — Han passede paa «som en Smed» — man kunde mere beføiet sige, «at passe paa som En, der har sat Stevnmøde med sin Hjertenskjær» — men det Første er dog maaskee bedre — kortere

og kraftigere — man maa tænke paa rødhedt Jern, Ambolt og Slægge. — Ole kom ombord i en Baad roet af 3 Fruentimmer og medbragte 3 Klipfisk, 2 Hummer, 4 Krabber (Taske), et Melkespand, og — en vakker Pige. Denne anholdt om Tilladelse til at følge med os til Lindesnæs, hvor hun skulde i Besøg. «Med største Fornøielse.» Hun var meget vakker.

vistnok decideret «La Belle de Svinøer». — Hvor dog et Skjørt opliver Situationen! Hun havde med sig mange «nye og smukke Viser», som hun og Ole gjennemgik underveis — det lod

Brekneholmen.

til, at Ole gjorde Hanebeen til hende, og hun Hønebeen til ham.

Gik iland i Brekneholmen paa Lister for tilfods at begive mig ud til de 3 Fyre.. Forunderlig Blanding af Sø- og Landbrug hos disse Kystbeboere! — Dog nei, den er ikke forunderlig, den er naturlig, men besynderlig.

Ved den første Gaard, jeg passerede, stak Forenden af en Baad ud af «Laavedøren,» og en Ko laae paa en gammel Stagfok og drøvtyggede. — Vi reiste videre og kom til «Klubben» — fælt Hul, omringet af høie Fjelde med store, graa Stenurer — mørkt, trangt, trist og ubeboet. «Nei, styr ud igjen,» sagde jeg, «her er for fælt, her er jo hverken Sol, Folk eller Fæl!» «Jo Fæ seer me,» bemærkede Ole, «der er e brun Ku, og der er e hvid ei, som hænger udover bratte Heia. Aa naah! Gud hjælpe me mener me iche ho slipper se og gaaer ragande udover!» Det saae virkelig stygt ud; Koen stod lige ved en Precipice og kunde tydelig hverken komme frem eller tilbage. Den gjorde et Forsøg paa at komme sig væk, kravlede opefter en Skraaning, gled tilbage, saaledes at vi stod med «Aanden i Halsen», men ved at dreie noget tilside, og ved overkuisk Anstrængelse lykkedes det den at komme indover. Det lettede! — Seilede $\frac{1}{2}$ Fjerdings længere ind i Fjorden og fandt her ved «Langeland-Strand» en venlig, lun liden Havn. —

Søndag den 30te Mai. Fremdeles tilankers ved Langeland-Strand. Igaar en rygende NW. Kuling udenfor — her i Fjorden derimod næsten stille. Gik op paa en Fjeldklat og kikkede nedover mod Varnæs — Søen brød værre end igaar. En Jagt, som var kommen ind samtidig med os, og et stort Barkskib gik

dog tilsøes. «I ere nogle Torske, tænkte jeg; I kunne spare Jer Umagen — I komme snart ind igjen.» — Efter Frokost gik jeg iland, fik høre, at det ikke skulde være mere end en Times Marche tværs over Øen til Rasvaag, og lagde iveri dertil. Jo, det var noget til Veil en Sti for Geder — op ad bratte Fjeldvæggen og ned igjen — atter opover og ned igjen og saa fremdeles.

Øen befandtes spaltet i trange Dalfører, det ene strax efter det andet, og flere saa snævre, at hele Dalbunden var opfyldt med Stene og nedstyrtede Klippeblokke. Paa Fjeldsiderne var der ikke saa lidet Birkeskov og noget Eg. Deiligt og varmt var det inde i disse Kløfter,

Langeland-Strand (Hitterø).

og jeg vedblev den anstrængende Klavren. Efter en Times voldsom Marche kom jeg til det første Huus — Gaarden Langeland. Traf en gammel Kjærring. «Hvor langt er det nu til Rasvaag, Moer?» «Aa me regner naa dette halvveis fra Stranna til Vaagen!» «Ikke mere end halvveis,» og dermed begav jeg Rasvaag og tiltraadte Tilbagemarchen. Kl. 11 kom jeg

ombord, stiv i Læggene og øm i Knæerne. Intet iland at tegne, sad mig til at læse Basil Halls Memoirer. Stegt Makrel til Middag, en Knepkage og et Glas Melk som Desert — udmærket godt. Mod Aftenen havde jeg den Fornøielse at see Barkskibet komme ind igjen. Samtidig kom en af «Strandens» Beboere ombord — viste ham min Kahyt. — «Nei, nei, her er jo som et Huus!» «Har De Lyst paa en Dram?» «Tak, han skal naa ikke gaae til saadan Bekostning for min Skyld!» Efterat han havde drukket Drammen med stor «Gustibus», stod han og pillede paa Huen og vred sig, og endelig slap det da ud, at han skulde have Ringepenge. Dette var en Bekostning, som jeg nødig vilde gaae til, men han fik dog, hvad han skulde have.

Storm og Regn! — gid man ogsaa paa Østlandet havde noget af det sidste, men det gaaer vel ikke Næsset forbi, kan jeg tænke, hvorimod nok Østlændingens Næse. Koldt og surt er det, saa koldt, at jeg maa sidde med Pjekkert paa nede i Kahytten.

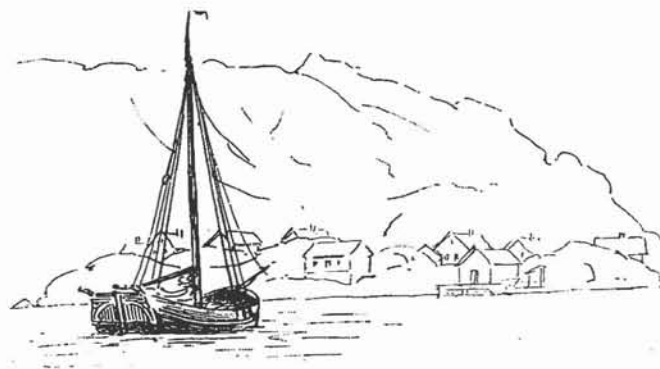
Mandag den 31te Mai. Idagmorges syntes Veiret, fra vort indenskjærske Standpunkt, at «forbedre» sig (som Ole siger). Vi lettede derfor, anløb Flekkefjord, for at aflevere Breve og

Kirkehavns Kirke.

for at tale med en «Mærkemand». Stedet ligger lunt og venligt, og saavel By som de grønne Omgivelser gjør et behageligt Indtryk. Naar man seiler langs denne barberede, flaaede, slikkede, graa, fjeldknattede Vestkyst, finder man Stedet som en Oase i Ørkenen. — Hvad

Handel, Liv og Rørelse angaaer, da er Byen som — Staværn. Dødt og stille overalt, neppe et Menneske at see, med Undtagelse af et forholdsvis talrigt Toldpersonale. Dette var forsamlet nede ved Toldboden, da jeg Kl. 11¹/₂ idag ankrede udenfor den, men ikke et eneste

Ogsaa et Parti af Kirkehavn.

Fartøi laae paa Havnen. Stakkels Mennesker, de have det værre end de selv troe, ved Intet at have at bestille. — Seilede igjen Kl. 1 og kom til Kirkehavn.

For kort siden var her en Person ombord, som gjorde forgjæves forsøg paa at smøre

mig med Laxefedt. Han anbefalede sig meget kraftigt til Ansættelse i en Fyrpost og tøfleda da endelig af. Det varede ikke længe, førend han atter indfandt sig og spurgte, om han

maatte forære mig en Lax («Liker Du Lax»). Flau Fisk! — Ja, ikke Laxen, men Manden. —

Tirsdag den 1ste Juni. Nei, dette er for galt! — *Cela passe patience.* — Kl. 6 imorges op paa «Heia» — som det heder her paa Vest-

landet, om det er aldrig saa høit — stiv NW. Kuling udenfor — Storm i Søen; med Kikkerten saae jeg et Skib at lændse for Stumperne. Ikke andet at gjøre end at blive liggende her. Tog mig i Formiddag en Spadseertour til Vaage; grønne Marker, frodig Løvskov, Fugleqviddren og forholdsviis mild Temperatur. Sad mig ned paa en Fjeldknat og smøgede Vindforglemmelsens og Tilfredshedens Cigar — en langskjæget Geit (som det vel nu skal hede) vis-à-vis paa en anden Fjeldknat — ligesaa ubarberet som jeg selv.

Da jeg kom tilbage til Havnen, roede jeg ombord til min Collega, Skipperen paa den Jagt, som laae sammen med os ved Langelands Strand, for at spørge ham, om han vilde komme ombord til mig og spise Middag. Vi holde os altfor meget «pr. Distance» fra Almuesmanden. — Mange af de saakaldte «bedre Folk» betragte ham som underlegen i alle Henseender; men de tage feil. Dannelse og Boglærdom er der vel ikke; men Livserfaring, Menneskekundskab og Klogskab er hos ham

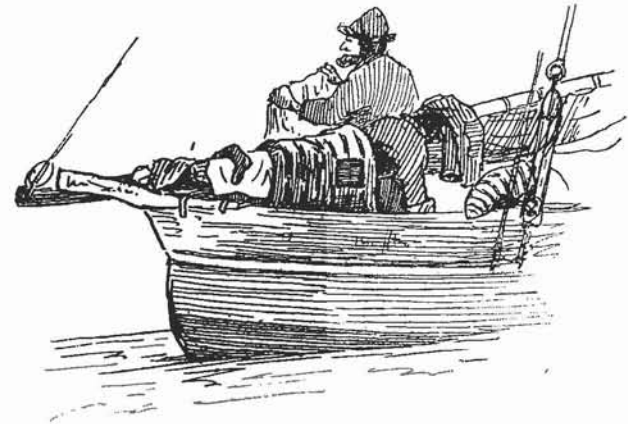
ligesaa almindelig at finde som hos de høiere Klasser. — Begge Parter skulde vinde ved at komme i nærmere Berørelse, og vi burde kaste en heel Deel af vor «Fornemhed» overbord.

Ja, saa kom jeg da ombord til Skipperen paa Jagten, bestemt med en Ladning Tømmer fra Lillesand til Bergen. Paa Dækket laae der fuldt af Køieklæder. Efterat have sagt god Dag complimenterede jeg ham i Anledning af, at han benyttede Anledningen til at luften sine Køieklæder. «Aa ja, det kan nu ikke skade, for me er bleven saa dørjende fuld af Vægge-luus, at me er meest qvit.» «Ja saa, det var jo leit, adieu, adieu!» «Ajøs og Tak for Besøget!» Og dermed strøg jeg afsted saa fort som muligt, i Tankerne havende en Skare af Væggedyr i Hælene paa mig. Gik ombord og — spiste min Middag alene.

Det stormer nu værre end nogensinde, og det ryger af Søen. I hele 4 Døgn har vi nu ligget veirfast, noget som jeg, under den bedste Sommertid, aldrig har oplevet. For os veirfaste Skippere kan det endda gaae an; men for

de stakkels Kystboere, der hente en meget væsentlig Indtægt af Makrelfiskeriet, er det saare haardt at tabe 4 Dage af den bedste Fisketid.

Lillesanderen er mig i en ubehagelig og farlig Nærhed, neppe en Skibslængde fra mig

og til luvart. Huttetu, tænk om nogen af hans Dyr skulde blæse ned paa mig. Naar jeg stikker Næsen op paa Dækket, har jeg hans Dyner og Tæpper og Lagener lige for mig, alt udspreddt over hans Bom, hængende sammesteds, som en truende Uveirssky.

Hver Gang han eller en af hans Mandskab passerer denne lange, livlige Række, standse de, kaste et scrutinerende Øiekast paa et eller andet Plag, slaaer pludselig Kloen i det, rister

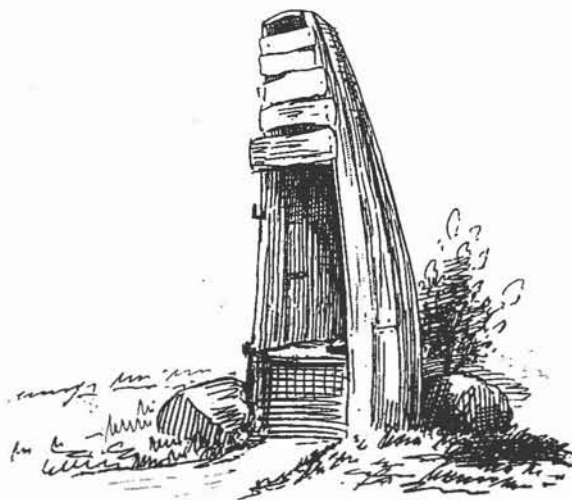

Jagteskipperen fra Lillesand
(ladet med Trælast og Væggedyr).

det med Forbittrelse, slænger det atter over Bommen og gaaer saa til sit Arbeide igjen.

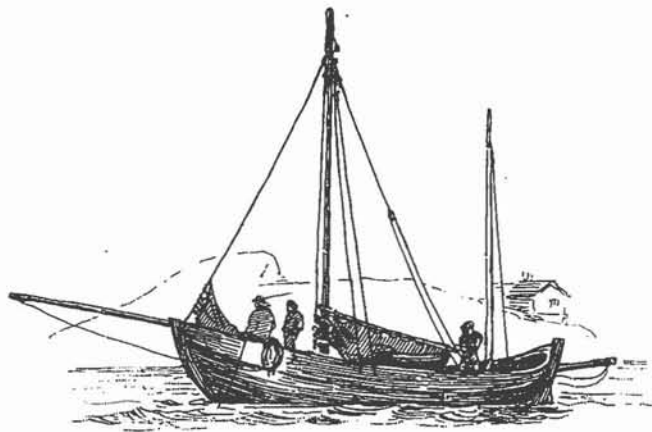
Kl. 9 Aften. Saa god Tid, som jeg har havt i disse sidste Dage til at rabble i denne Dagbog, faaer jeg forhaabentlig ikke paa den hele Tour. — Jeg har nu atter været paa Heia, paa

en af de allerhøieste — *marche longue et penible* —; men fik ikke andet Udbytte deraf end forbedrede Lægge. Ved, paa Tilbageveien fra Fjeldet, at komme bag om et Huus opdagede

jeg en Bygning af en høist besynderlig Construction. Da jeg kom nærmere, saae jeg, at det var en af vore — her dybt foragtede — Pramme, der stod opreist med Forenden i Veiret. Endeel af Agterenden var afsaget, nogle Bordstumper vare spigrede tværs over den aabne

Deel foroven, og et Par forrustede Hængsler paa den ene Essing tilkjendegav, at Prammen engang havde været forsynet med en Dør. To af Tofterne vare lagte ved Siden af hinanden, saaledes at de nu laae horizontale, og forsynede med et Hul — — —

For en Times Tid siden ankrede her en Svensk Bankfisker, en af de saakaldte «Rokkebaade», stygge som Arvesynden (eller som en af mine Matroser, Peer), men ypperlige Søfartøier. Besætningen ikke mindre end 9 Mand, hvoraf nogle lige saa stygge som deres

Fartøi. Ikke før vare de komne ind, før Snøret var ude — Noget, jeg ikke har seet paa et eneste af de mange herliggende Norske Fartøier i den evindelig lange Tid, jeg har været her — Svensk Flid og Arbeidsomhed — Norsk Dovenskab og Ligegyldighed! —

Jeg maa være ualmindelig social disponeret idag; thi da jeg, af gode Grunde, ikke kunde invitere Lillesanderen til Middag, speculerede jeg senere paa at faae en anden Skipper ombord til Aften. Jeg havde Valget mellem Repræsentanter for 4 Nationer: Skipperen paa en Spansk Skonnert, som ankom i Forgaars; Engelske «Cutter-Captains»; mine søta Brødre paa Bankfiskeren, og Landsmændene. Spaniolen slog jeg strax en Streg over, da jeg paa det Nærmeste har svedet ud den Smule Spansk, jeg engang kunde; Svenskerne kunde der ikke være Spørgsmaal om — lurvede, raa, fæle Fanter, som forøvrigt sandsynligen befinde sig i samme Casus som Lillesanderen; Landsmændene havde jeg for Øieblikket ingen Lyst paa, og jeg heftede mig derfor ved John Bull.

Ved nøiere Eftertanke opgav jeg dog ogsaa ham — det vilde kun blevet formegen «Grogging» — ikke eet, men flere Glas «Stiff North-westers» (der, efter Basil Hall, bestaaer af Halvdelen Brændeviin, og den anden Halvdeel Vand og Brændeviin). — Drak derfor, som sædvanlig, «mein Bier alein». —

Den 2den Juni. Stærke Vexler paa Taalmodigheden! Endnu ikke Anledning til at afgaae. Jeg faaer sige som «Peter Simple»: «*Take it easy; no use crying; better luck next time.*»

Det sidste jeg saae igaar Aftes, da jeg kort før Køietid var paa Dækket, det var Lillesanderen i Underbuxer og rød Nathue, ristende et Lagen med stor Heftighed. Om han allerede havde været tilkøis og følt sig ubehagelig berørt, eller om han da først skulde tilkøis, det veed jeg ikke.

Har været paa Heia idag igjen. Hvor mange Skipperbeen har ikke stabbet derop i disse Dage! Naar flere samtidigt ere paa et

saadant Udkikspunct, foregaaer altid omtrentlig den samme Scene. En eller Anden, der er forsynet med Kikkert, stiller sig ved Siden af en Fjeldknaat, eller lægger sig paa Maven paa en saadan og kikker ud over Søen, meddelende sine Iagttagelser til de Omkringstaaende: «Ja,

min Sandten er det ikke en rygende Kuling endnu — svær Vesta-Sjø — see hvilke Braat paa Skjera — der gaaer en Lændser, en Brig med dobbeltreva Mærseil — nei det kan ikke nytte!» Dermed slutter han da sine Observationer, og en Anden laaner Kikkerten. — Saa sætter man sig i Gruppe og slaaer af en lun

Passiar, under hvilken der opvartes med alskens Historier og Oplevelser fra Sølivet.

Den 3die Juni. Igaar Aftes løiede Vinden noget; stak tilsøes Kl. 8, naaede Vibberodden, en stor Dyngge af gigantiske Klippeblokke, slængte hulter til bulter, — Fyret paa Toppen af disse. Purrede ud Fyrvogteren — i flere Aar Baadsmand med mig, medens jeg var Dampskibsskipper — en flink og ordentlig Mand, men ikke med nogen synderlig udviklet Smag, iallefald ikke for de skjønnne Kunster — hans Vægge fulde af nederdrægtige Billeder — Skillingsportraitter af flere Potentater og Potentatinder — Napoleon I som en fed, slasket Bryggesjouer med Epauletter; Hotel Løven i Kjøbenhavn i Glas og stor forgyldt Ramme (Hotelværtens Anbefalingskort, med Recommendationer i flere Sprog) — De Gustibus disputandum est.

Kl. 7 imorges naaede jeg Egersund; gik iland — ikke andre Folk i Gaderne end Svenske Fiskere — hele Kysten snart svenskeficeret —

det øvrige Land formodentlig ligesaa. Gik op paa Posthuset, der tillige er Apothek — meget fornuftigt, thi saa kan man da ikke, som paa saamange af vore Smaastæder, holde Brevboutikken lukket halve Dagen. Besøgte min Veninde, Jomfru S', traf hende i snævert Liv og Underskjørt, — slog af en Passiar — forhørte mig om Bekjendte i Egersund. «Hvorledes gaaer det Joh. Feyer med hans nye Potteri?» «Jo, han har rigtig god Afsætning, men han faaer aldrig Penge — Folk kan ikke betale!» (Dette var et leit «men»). Ombord igjen med en Pægl Fløde og et Brød.

Kl. 11 ankom jeg til Grundsundsholmen; begav mig strax op i Fyrbygningen, hvor jeg traf Fyrvogterens Hustru, en venlig, gammel Kone, 81 Aar, og min specielle Veninde. «Nei, ka seer eg, e de ikke Dokkel nei, at eg endnu engang skulde faae see de Syn — ja, eg elsker Dokke som min egen Sohn!» Hendes Godhed for mig rørte mig nu som saa ofte tidligere. «Ka ska han nu ha?» «Tak Intet, kjære Fru Holck!» «Ikke nokkel jo saa-

men ska han ha — en Æggedosis med en Kop Chocolate til!» Jeg forsikrede hende, at jeg ikke ønskede Noget, og at jeg desuden aldrig nød Chocolate. «Ja, saa ska han saamen ha en Æggedosis med en Kop Thee til.» Mine Indvendinger hjalp ikke — Æggedosisen maatte og skulde jeg have; men Theen gik jeg dog klar af. — Kl. 12½ Fyrvogter Thomas Holck ombord med mig til Middag; tidligere har han været Skibsfører; er nu 75 Aar gammel. Mit første Bekjendtskab til ham skriver sig fra 1855, da han tilligemed en anden Skibsfører fra Bergen, saavel som Indrulleringschefen sammesteds, vare tilsagte at møde i «Bukken» (Buck von Raa) for i Forening med daværende Fyrdirectør Arntzen og mig at bestemme Pladsen for et Fyr i Nærheden. Ved Arntzens og min Ankomst om Natten forefandt vi de 3 Bergensere snorkende i et stort Værelse med 6 Senge. Purrede ud. 5 Mand i bare Skjorten om hinanden. Thomas Holck (der attraaede Ansættelse i Fyrv.) tilbød mig (der snart skulde tiltræde Fyrdirectørposten), at jeg skulde lægge

mig i den «gode, varme Seng», han netop havde forladt, istedetfor at tage en af de ubenyttede, kolde, fugtige. Uagtet han gjentagende insisterede paa dette, kunde jeg ikke overtale mig til at benytte mig af et saa overordentligt Galanteri. — Jeg maa tænke paa en vis Consul paa Moss, der gravede sig ned i en af Carl Johan benyttet Seng for at erholde noget af den kgl. Varme. —

Under Maaltidet med Holck yttrede denne, at hans Syn var saa kleint, og at det egentligt var bleven ødelagt ved «Telegrafvæsenet». Paa mine Spørgsmaal i denne Anledning fortalte han nu, «at i Aaret 1809 var en Telegraf (optisk) bleven oprettet ved Kirkehavn; at en Overinspecture Kahrs med 2 Inspectører, DHrr. Jansen og Svane, Alle fra Bergen, vare komne til Kirkehavn i den Anledning. De to Sidste skulde være Bestyrere af Telegrafposten; men de vare saameget Gentlemen, at de fandt det for vindigt og koldt oppe paa Heia, og foretrak at sidde nede i Kirkehavn, sysselsatte med at gjøre Cour til hver sin Jomfru, og

overladende mig (Holck) at passe Telegrafen. I 1810 kom Kahrs atter til Kirkehavn; de 2 Inspektører toge sin Afsked, og jeg blev ansat. Saa var jeg Bestyrer af denne Telegraf fra 1810 til 1814, i disse 4 Aar stadigen brugende Kikkerten, saaledes at mit Syn betydelig svækkedes. Den eneste Fordeel ved denne Post var, at jeg undgik Udcommando til Orlogs, og at jeg een Gang maanedlig, mod fastsat Betaling, kunde faae udleveret $\frac{1}{2}$ Tde. Rug fra Kornmagazinet i Flekkefjord — Korn var da forøvrigt næsten ikke at faae for Penge. Til Telegrafen benyttedes først Flag, senere bevægelige Arme.»

Efter endt Middag roede jeg ud til Egerøens Fyr. Fyrforvalteren holder 2 Kjør — Meieri en miniature, der producerer aldeles udmærket Smør — 2 Slags Ost, hvoraf det ene benævnes «Halsqværk». —

Den 4de Juni: Igaarftes Kl. 7 stak vi tilsøes for om muligt at komme Jederen forbi om Natten. Gjorde Vagt til Midnat — stod et

Glas tilroers — havde som de gamle Kudske «godt af Smelden». Deilig Veir og ikke fuldt saa koldt som hidtil. Seilede ved Siden af en af vore Venner fra Kirkehavn; min Vagt-compagnon Ole kjendte baade Skuden og Skipperen og fortalte mig, at denne Sidste ikke havde anden Besætning ombord end sin Datter. — Kl. 5 kom jeg iland paa Feistenen, en i alle Henseender trist og fæl Station, der er bleven berygtet, efterat Fyrvogteren og hans Tjenestepige, under sidste Vinter, af en Braadsø blev skyllet i Havet og omkom.

Søndag den 6te Juni. Tilankers ved Skudsnæs. Paa et af de Fyr, jeg inspicerte igaar, «bar Manden øiensynlig Skjørterne og Konen Buxerne». — Da jeg fra Hvidingsø Fyr kom ned til Haalandsvig, hvor jeg skulde embarquere i Skøiten, var jeg Vidne til en meget anstrængende Klapjagt. Et Fruentimmer og 3 Gutter skulde transportere 6 Smaler fra en liden Holme, hvor de maa have fristet en yderst kummerlig Tilværelse. Den ene Smale var

allerede i Baaden, hvor en Gut «holdt den i Ørene», pressende dens Hoved ned mellem Knæerne, saaledes at Agterenden stod tilveirs. De andre Dyr vare, forunderlig nok, aldeles ikke villige til at forlade Holmen; men løb om

paa kryds og tværs. — Saadan Jagt er forøvrigt meget almindelig paa Kysten; — vistnok flere hundrede Holmer bære Navnet «Saueholmen».

Da jeg igaarftes var kommen hertil, vandrede jeg ud til Skudesnæs Fyr. Veien førte mig lige forbi den gamle, forlængst pen-

sionerede Fyrvogter «Suslags» Bolig. Da han tog sin Afsked som Fyrvogter, byggede han sig et lidet Huus i Nærheden af Fyret for at kunne fryde sine Øine ved dette paa sin gamle Alder. Han er bekendt i Eggen som den største Original, og efter hvad den nærværende Fyrbetjent sagde, skulde han være «mye til lært Mand, for han læser bestandig i Historiebøger og Aviser». — Jeg har engang, for endeel Aar siden, aflagt ham et Besøg og fandt ham da siddende i en Lænestol med Hovedet omviklet af et stort hvidt Tørklæde, omtrent som et Turban, og et Haandklæde knyttet over det ene Knæ, samt diverse andre, mindre Bandager. Hans Hund laae i Nærheden af Lænestolen, fortøiet med Hammer og Tang i Hanefod.

Da jeg kom ud paa Skudesnæs-Pynten, var det bitterligt koldt. Fyrvogteren ønskede, at vi havde Vinter igjen, «for saa fik vi det da mildere i Veiret». Hvis det ikke var for de grønne Marker og bladfulde Træer, skulde man aldrig falde paa, at det var Sommer.

Den 7de Juni (i Føina-Havn). Efter, som sædvanlig om Søndagene, at have holdt Sabath til Kl. 3 Eftermiddag, afreiste jeg igaar fra Skudesnæs og ankrede Kl. 8 om Aftenen i Førresvigen (ved ydre Bukn). Undersøgte Buknesundets Fyr — vistnok den originaleste og sjofleste Fyrbygning i Europa; en Fjelebod, 3½ Al. i □ og 3 Al. høi, bygget paa Toppen af en ualmindelig stor Gravhøi og omgivet af flere Oldtidsminder. I Nord for Kjæmpe- og Fyrhøien ligger en mindre Gravhøi, saa en steensat Cirkel med en Bautasteen i Centrum, saa en langs Kanterne steensat Ophøiing, i Form af et Rectangel, omtrent 6 Al. bred og 60 Al. lang med en stor Steen ved hvert Hjørne, og endelig et lignende, noget mindre Rectangel. Min Ledsager, Fyrvogteren (der passer for Fyrbygningen), bemærkede, «at der vel iche havde været Boktrykkare i den Ti, dette vart til, siden vi ikke havde nogen Beskrivels over dem».

Paa min Vandring fra Oldtidsminderne bort over Øen til Førresvigen, bemærkede jeg

nogle, paa disse Kanter af Landet ualmindelig store, opryddede Marker. «Hvem eier disse?» spurgte jeg. «Mons Larsen,» var Svaret. «Hvem er Mons Larsen?» «Kjender I iche Mons Larsen!» (stor Forundring) — «han e en mægtige Mand!». Vi vare ikke gaaet langt, før vi

traf Mons sjøl. Jeg complimenterede ham saavel i Anledning af det storartede og nyttige Arbeide med Oprydningen som for hans Forsøg med Plantning. Denne sidste lod han til at være meget stolt af, uagtet det var «*peu de chose*» — nogle Piletræer, Ribs- og Stikkelsbærbuske, paa et Sted, hvor han agtede at

bygge sig et nyt Vaaningshuus. Jeg opmuntrede ham til at plante ogsaa nogle vilde Træer, hvilket han da skulde forsøge. «Aa ja, vi kan naa plante Allesammen, saa mykke vi magter, det bliver dog aldrig noget mod den Storskog, som engang var her paa Øia — den gamle Bygningen derborte, den er lafta af Tømmer, voxit her paa Øia!» — Jeg maatte

derpaa følge hjem med Gamlen, der havde et peent, hyggeligt Huus i Førresvigen. Han har tjent sig en Formue ved Sildefiskeri og Salteri, men var nu saa gammel, sagde han, at han ikke havde mere Lyst paa Søen. Derimod vilde han nu gjerne dyrke Jorden, Noget som han forgjæves havde bestræbt sig at give ogsaa sin Søn Smag for. Denne, der to Gange havde brukket sit ene Been ombord i Silde-

jagter, vilde dog ikke have noget med at dyrke Jorden; han vilde bare pløie Søen. Saaledes er det med næsten alle vore Kystbeboere.

I Mons's Storstue hængte i forgyldt Ramme over Sophaen hans eget — ikke Billede, men Navn, forgyldt paa en Bund af grøn Silke. —

Kl. 5 imorges afsted til Akerø Fyr; traf sammesteds en Tjenestepige i Negligé, der satte Kaffekjedelen paa Ilden; derefter viste sig i Døren gamle Pedersen (Fyrvogteren) i «bare klinkende» Skjorten (som man siger i Bergen) med Underbeenklæderne i Hænderne og Sønnen i Øinene — et yderst comisk Syn. Pigen var undselig, jeg loe, og han maatte ogsaa lee. — Pedersen har været vide bekjendt som en sand Søløve, som den dygtigste Mand til at seile en Skøite eller en Baad og har i mange Aar været benyttet som Fører af Expresse-Fartøiet ved Vaarsildefiskeriets Opsyn. Nu har han slaaet sig ned som Fyrvogter i Akerø, passer sit Fyr, tygger sin Skraa og lader høre sin Kritik over forbiseilende Fartøier. Seer han slette Manøvrer eller slet satte

Seil, lytter han med knyttet Næve til vedkommende Skipper, hvorlangt denne end maatte være bortfjernet.

I Aften har jeg havt en kjedelig Forretning, nemlig en langvarig Discours med de 4 Eiere om Kjøb af «Vindkjæftholmen» (hvor Fyret er under Bygning). Saamange Herligheder, som

der var ved denne Holme, det var nu ikke til at beskrive! og Prisen, ja den kunde nu aldrig blive mindre end 100 Sp. Det nyttede ikke, at jeg fremholdt, at Holmen ikke bestaaer af Andet end nøgne Fjeldknatter med endeel Lyng, at man ikke har kunnet føde mere paa den end i det Høieste en Sau med Lam i et Par Sommermaaneder — hvilket paa disse Kanter taxeres til 60 β —, og at naar Eierne forbeholdt sig Landslodden, saa var der ingensomhelst tilliggende Herligheder. — Uagtet Holmen neppe er værd 20 Sp., bød jeg 50 (for at undgaae Taxationsforretning). Nei, 100 Sp. var det sidste Bud. — Mødet, der holdtes i Ole Monsen sit Huus, blev derpaa hævet. Mutter Monsen havde mod Slutningen været beskjæftiget med at offe Virak og Røgelse for vore respective Næser; hun tændte en Enerbusk og gik saa med denne frem og tilbage, indtil det lille lave Rum var opfyldt af Røg. Naar denne aftog, saa kilte hun paa igjen.

Capital Storm. Veirfast i Røvær. Røvær er et stygt Fantehul, uagtet Hovedqvarteer for Vaar-

silden og Opsynet. Ogsaa her har jeg naturligviis været «paa Heia» — intet Andet at see end graae Fjeldknatter med den hvide Havsprut høit over den. I det Fjerne kan man af

og til øine Bygningerne i den opvoxende, allerede «mægtige» Stad, Hougesund — bygget paa en Grundvold af Sild.

Da jeg for et Par Dage siden passerede Stedet, var jeg iland for at kjøbe nogle Smaating. I en noksaa peen Butik, med en noksaa

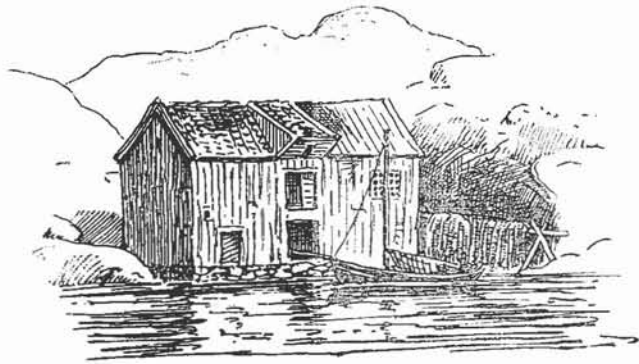
peen Jomfru bag Disken, fik jeg da disse. «Hvormeget koster dette?» «Saa — og saa meget» — «Vær saa god, Jomfru, tag for Dem af Retterne,» sagde jeg, idet jeg lagde min Pengepung paa Disken til hende (uden Brillen

kunde jeg nemlig ikke see, og disse gad jeg ikke tage op, vaad og «søhyret» som jeg var). Jomfruen saae heel forbauset ud, til stor Morro for min Ledsager iland, Ole Olsen.

Her er ikke, som ved Hitterø, Noget at tegne; og om såa var, er her for koldt og veirhaardt, til at jeg kan holde Blyanten. De stygge

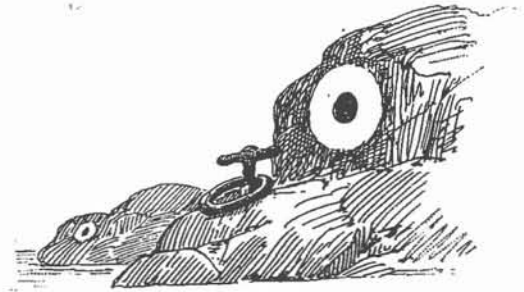
Omgivelser hæves ikke ved Bebyggelsen, nogle Salterier klinet ind til Fjeldvæggen. De have et besynderlig uhyggeligt og trist Udseende — anderledes tage de sig vel ud i den travle Fisketid. — I det ene Hjørne af et saadant

Silde-Salteri er der almindeligviis indredet et Værelse eller to til Beboelse. Vellugten i disse Localer er ikke at skryte af.

Den 11te Juni. Nei, nei, dette er bedrøveligt! — ja, det er sandt, vi have jo ogsaa idag den «bedrøvelige 11te Juni» — det tuder og

hviner fremdeles, nu paa 3die Døgn. Jeg kan ikke stikke Hovedet op over Dækket, uden at jeg maa holde paa min Hat. Kun liden Fristelse har man da ogsaa til at stikke Hovedet op. Fjeldknatterne og Salterierne blive styggere og styggere for hver Gang, man seer paa

dem. Hvad der skulde forsonc mig en Smule med Omgivelserne, det er de mange Billeder af Tobias Landskabsmaler, anbragte paa mangfoldige Steder her ved Havnen.

Tobias har imidlertid været for ensformig i Udøvelsen af sin Kunst, til at hans Værker skulde kunne opvække Interesse. Som Landskabsmaler Balche altid malede Nordcap i

Maaneskin, og ikke Andet end Nordcap i Maaneskin, saaledes malede Tobias altid hvide Circler med en sort Klat i Midten, og intet Andet. — Han viser Sort paa Hvidt for, at han har været her — er saaledes let at kontrollere. Hvilke Billeder Kunstkjendere ville foretrække, enten Balches eller Tobias's, tør være uvist, men Sømænd, fornemmelig Kystfarere, ville sætte den Sidstes Præstationer uendelig høiere; thi den hvide Flek med den sorte Prik viser, at her er en Fortøiningsring; den viser for den Ukjendte, at her er Havn, og den bærer Tilsgagnet hos sig om, at Skuden her kan ligge trygt. Hvormange Fartøier har vel ikke en saadan Ring frelst fra Forlis og Undergang!

Efterat jeg har begyndt at bruge Kaminen, har jeg det meget bedre; jeg sidder ikke længere og fryser med Pijekkert-Kraven op over Ørene og Hatten paa Hovedet, men har det nu hyggeligt og lunt.

Løvedag Aften den 12te Juni. Tilankers ved Bækkervig.

I feel very comfortable now — det brænder i Kaminen; to Lys brænder paa Bordet; en Snadde brænder i Munden, og et Glas Toddy ryger ved Siden af mig, det første Glas paa denne Tour, dog ikke vestlig nok til at være en rigtig «Northwester». Under al denne Brænden og Rygen regner det, saa det plasker i Dækket, og blæser, saa det piber. —

Igaar Eftermiddag kom vi da endelig afsted fra Røvær; Vinden havde aftaget noget, og vi lagde i Vei paa kryds og tværs — svær Sø og svær Kulde — Tullupen paa. Kl. 9^{1/2} igaar Aftes naede vi endelig frem til Espevær, hvor vi ankrede. Efter imorges at have været iland sammesteds hos Hr. Staveland, en stor Mand i Bygdens Øine, en stor Griis i mine — afseilede vi igjen. Omtrent ved Bremerholm kom to halvvoxne Gutter roende ud til os for at tigge, Noget som i Leden søndenfor Bergen ikke er ualmindeligt, men som ellers paa vor lange — altfor lange — Kyst intetsteds finder Sted.

Iland mødte jeg en skindbebroket Striil. «Signe Mote», sagde han, «E Dokke drivande

efter Sild?» Stril og Sild! uadskillelige
Væsener!

Tirsdag den 15de opholdt jeg mig i Bergen,
Stokfiskens og Sildens og Strilens og Kjælder-

mændenes Hjem — Nordlændingens Paradis
— Sørlændingens Vadskeballie.

Onsdag den 16de. Tilankers ved Skjelanger.
Atter den gamle Historie! Nordvest Storm, og

veirfast! Dertil surt og koldt med triste Om-
givelser. —

Paa Tilbagemarchen fra Fyret fulgte en
sand Mylder af Strileunger efter mig.

I Bergen indkjøbte jeg saameget færskt
Kjød, at jeg idag kunde tractere alle Mand
med et rundeligt Maaltid Suppe og kogt Kjød
— vistnok det første færske Maaltid, de har
havt siden Afreisen fra Xania.

Thorsdag 17de Juni. Fremdeles Storm,
fremdeles Regn, fremdeles Kulde, fremdeles
ækelt. Slet stiller Forholdene sig paa Land-
jorden — ligesaa slet paa Søen. Altid er der
noget iveien med dette arme Land; enten er
det for varmt eller for koldt, enten for vaadt
eller for tørt — saa er der for megen Sne, saa
for lidt — saa smelter den for hurtigt, saa for
langsomt. —

Kysten — den ydre Kyst — her nordenfor
Bergen er om muligt end mere gold end søn-
denfor. Alt er her Graat i Graat, ikke et Træ,
ikke en Busk, sjelden en grøn Plet at øine fra

Seilleden — de samme graa Holmer i uendelig Mangfoldighed, de samme afpillede Fjelde uden characteristiske eller imponerende Former! Og hvorledes har det saa engang i Tiden seet ud i denne Skjærgaard! Hvor man nu seiler med de goldeste og tristeste Omgivelser paa alle Kanter, — paa de samme Steder seilede man fordem, i Sverres og Hakons Dage (ja maaskee ikke længere tilbage end 3 à 400 Aar), mellem Øer og Holmer bedækkede med frodigt Grønsvær og med græssende Hjorde; mellem grønne Lunde med Fugleqvadder og Sang; — mellem skovbegroede Høider, der lunede for de kolde, fugtige Havvinde. — Først svandt de grønne Lunde og skovbegroede Høider, fornemmelig ved uvorren Hugst, vel ogsaa ved Skovbrande og voldsomme Storme; saa bortraadnede Trærødderne saaledes, at Intet kunde binde Jordsmonnet til de bratte og skraanende Sider, og saa skylledes i Tidernes Løb al Muld i Havet. —

Paa denne Maade have vi faaet vor nærværende golde, graa, triste Skjærgaard; paa

denne Maade have vi tabt vore Græsgange og vore Skove, og deraf flydende Fordele — ikke alene paa den ydre Kyst, men ogsaa i vore Fjorde og paa mange Steder i det Indre af Landet. At Kysten er bleven blottet for Skove i en forholdsviis nyere Tid, støtter jeg paa

1. hvad jeg med egne Øine har seet i de 14 Aar, jeg har faret frem og tilbage mellem Svinesund og Nordcap — endogsaa i dette korte Tidsrum er Forandring at see. Saaledes har jeg observeret, at der hist og her endnu gives en Fjeldryg eller Aas, hvor der findes Fureskov eller en Rest deraf. Og findes en saadan Rest endnu paa en og anden Høide, saa er dette naturligviis Levninger af større Strækninger, som ikke langt tilbage i Tiden, har bedækket det lavere liggende Land. — For 12 Aar siden lagde jeg Mærke til en liden Ø (søndenfor Bergen), der dengang var bevoxet fra den ene Ende til den anden. Iaar finder jeg dens nordlige Deel endnu bevoxet med Træer; dens mellemste med Buske, og

dens sydlige aldeles blottet for al Vegetation — det graa Fjeld pippende frem.

2. Historiske Data — saasom at Skotlænderne i det 16de og 17de Aarhundrede hentede Trælast fra Søndmøre, hvor nu ikke en Pinde findes; at der i Slutningen af det 14de Aarhundrede var en stor Skovbrand paa Karmøen — hvor nu neppe en Busk er at see.
3. De paa mangfoldige Steder — hvor Skov eller Træer nu er en ukjendt Ting — herskende Traditioner om, at den og den Kirke, det og det Huus er bygget af Materialer, hugne paa Stedet. At saadant overalt skulde være bare Snak, er ikke sandsynligt. —

Aa ja, dette kan nu være mere end nok! Forøvrigt sige os de mangfoldige store Furre- og Egerødder, som overalt findes paa Vestkysten, endogsaa paa de yderste Øer, at der har været Skov, men desværre kunne de ikke sige os, naar denne Skov er forsvunden.

Nu har jeg endt mit enlige og tarvelige Aftensmaaltid: Bergensisk Brød, og Bergensisk Smør, begge Dele smagende af Intet. Næsten altid slette Varer i Bergen! Jeg skulde næsten tro, at min Ven C. M. J., der i flere Aar var ansat ved Toldboden sammesteds, havde Ret i sin Paastand om, at de sletteste Varer paa det Europæiske Marked førtes til Bergen, og at de sletteste af disse slette førtes i Nordlæendingen.

Men det er jo altid et Fremskridt, at en saadan Artikel som Smør er at erholde, hvilket tidligere ikke var Tilfælde. For omtrent 8 Aar kom jeg til «Bern» paa en lignende Expedition og skulde da købe noget Proviant, hvoraf især Smør. Jeg gik fra Boutik til Boutik over den halve By, spørgende, om man havde Smør at sælge. «Nei,» fik jeg overalt, og det lod til, at man forundrede sig meget over mit Spørgsmaal. Saa traf jeg Gustavus Adolphus. «Spiser man ikke Smør her i Bergen?» «Jo.» «Hvor køber man da saadant?» «Du skal gaae ned igjennem den og den Veit, saa igjennem det og det Smug, saa ned til den og den Brygge,

hvor Striler pleie at ligge med Smør — men neppe paa denne Tid af Dagen, desuden er det næsten ligesaameget Snaus som Smør.» Saa skulde vi da see i Adresseavisen. Jo, der fandtes et Avertissement om denne vigtige Artikel: «Hos Caspersen paa Øvregaden er friskt Delicatesse-Smør tilsalgs.» Vi afsted til Øvregaden. «Her er Caspersen sit Huus,» sagde G. A. «Ja, men her er jo ingen Boutik, kun almindeligt Beboelseslocale, og det seer overmaade pynteligt ud!» «Dette er det rette Huus, derom er jeg sikker.» Og derpaa bankede han paa og gik ind; jeg efter. Vi traadte ind i en pyntelig Dagligstue, fuld af Fatter og Mutter og unge Damer. Jeg følte mig meget generet og benauet, gav G. A. en Dult i Ryggen og tilhviskede ham, at det her ikke gik an at spørge efter Smør. Medlidende, halv haanligt Smil til Svar. «Dokker har jo Smør at sælle, seer Eg af Adresseemoer, er det ikke saa?» «Jo, svarede en af de unge Damer, kanskee Dokker vil prøvel!» «Jo Tak, vi vilde nu gjerne det.» Den unge Dame ud; derpaa maatte vi

sidde ned og underholde Familien i 10 à 15 Minutter. Endelig traadte den unge Skjønhed ind med en liden Klat i en Skee. «Smag nu,» sagde hun, «det koster saa og saa myche for Marken.» Vi smagte, og jeg erklærede mig, for at faa en Ende paa Piinagtigheden, tilfreds med baade Priis og Qvalitet, uagtet den ene var meget høi, den anden meget lav. — Paa den Maade kjøbte man i Bergen, for 8 Aar siden, Delicatesse-Smør, som var alt andet end delicat. —

Fredag den 18de Juni. Tilankers i Ronglevær. — Kl. 4 imorges afsted fra det interessante Skjellanger og kom til Bratholmen, hvor et nyt Fyr er under Bygning, og hvor en «Boe» bortsprængtes ved Hjælp af Dykker. Tog først det sidstnævnte Arbeide i Øiesyn og forefandt paa en liden Tømmerflaade 6 Mand, blandt dem Dykkeren siddende paa en Trækasse netop ifærd med at gjøre sit submarine Toilette, hertil betjent af to Kammertjenere, der besørgede den hele Paaklædning. Dykkeren

selv rørte sig ikke og mælede ikke et eneste Ord, medens Toilettet foregik; men hvad der manglede ham i Bevægelse og Ord, det erstattede han ved sin Holdning og en Mine saa

værdig og imponerende, som om han kunde være Selvherskeren over alle Russer —, eller en Ludvig den Fjortende, allernaadigst skiftende Skjorte for nogle faa udvalgte lykkelige Dødeliges Blikke.

Da han var færdig, plumpede han ned gennem det i Flaaden anbragte Hul, og jeg saae nu med Vandkikkertten, hvorledes han spadserede om paa Havbunden som en Gigant og veltede store Stene foran sig, som om det havde været Træstykker. — Indtil 2 Timer ad Gangen kan han saaledes holde Fiskene med Selskab. For dette Arbeide er han aflønnet med 16 Sp. pr. Maaned og 4 ₤ for de Dage, han dykker.

Iaften har jeg havt en Gjest. ombord, nemlig Arbeidsbestyreren ved den nye Fyrbygning, Fyrvogter Wærenskjold. Proppede ham med Beef — han skal ikke blive fed af, hvad han paa disse Kanter kan erholde.

Noget Smør havde han nylig faaet kjøbt her i Ronglevær, sagde han, men det var fuldt af Haar, Sildeflos og Sildebeen. Formodentlig gaaer ogsaa dette under Navn af «Delicatesse-Smør».

Bemeldte Wærenskjold har Kone og 11 Børn, hvoraf 7 hjemme, og er som Fyrvogter aflagt med 120 Sp. aarlig, foruden fri Bolig. Han fortalte mig, at han havde været saa

heldig at fortjene 100 à 150 Sp. extra ved at photographere, og at hans Huusholdning (med ialt 9 Mennesker i Huset) i det sidste Aar havde kostet ham 229 Sp., hvoraf 30 Sp. til Brænde. «Det bliver ingen Gourmandiseren med et saadant Beløb,» sagde han, «men vi har ikke manglet Noget.» — En Favn Bjærkeved koster ham paa den vilde Fjeldpynt, hvor han boer, 6 Sp. —

— To hundrede og ni og tyve Sp. aarlig!
— ubegribeligt!

Løverdags Aften 19de Juni. (Tilankers i Nærheden af «Skomageren».) Til en Forandring var der imorges blikstille og taaget indtil Kl. 8. Vi fik da en sagte, om end ikke meget mild Zephyr, for hvilken vi udspendte vore Vinger og gled nordover. God Vind, og godt Veir! Jeg har næsten ganske glemte, hvorledes begge Dele tager sig ud. Allerede ved Middagstider gav Zephyren os et Afskedspust og forlod os saa, overladende os til Skjæbnen og de Nordenvinde, som snart efter indfandt

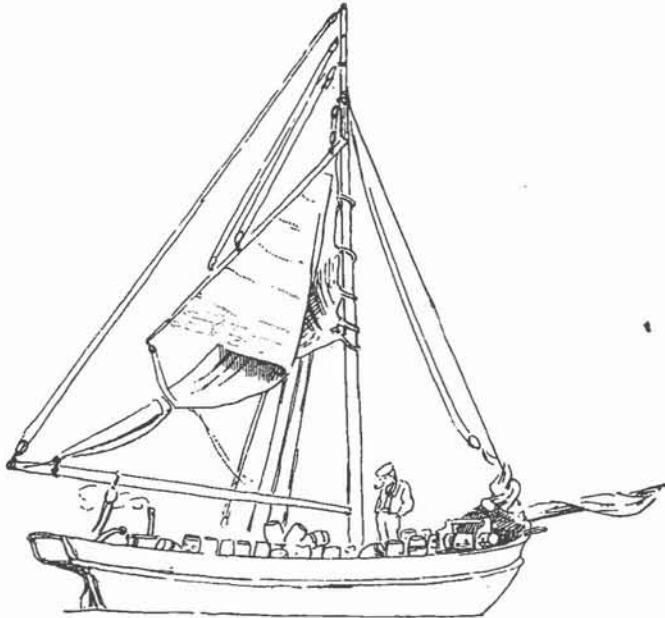
sig, dog ikke som sædvanligt, med opspilede Kjæver.

Mandskabet sysselsat med Forfærdigelse af allehaande Fiskeredskaber: Hummertine,

Snører, Pilke etc. Ole sad, ivrig beskjæftiget med at binde Garn, paa en Kasteøs, hvis indstroppede Tougende viste sig nedhængende fra hans Posteriora, saaledes at han aabenbarlig saae ud som henhørende til Yam-Yam-Folket.

Her ligger 4 Jagter, alle grønmalede, og med Sildejægere ombord, samt fulde af tomme Tønder, Salt og andet mere. Overalt finder

En Sildejagt.

man nu fuldt op af disse Sildejagter, hvis Besætning indskrænker sig til to Mand, dragende fra Sted til Sted, spørgende, stirrende og lugtende efter Sild. Denne indkøbes, hvor

Fangst maatte foregaae, af Bønderne og salted derpaa ombord i de medbragte Tønder, hvorefter man drager til Bergen og Stavanger for at sælge.

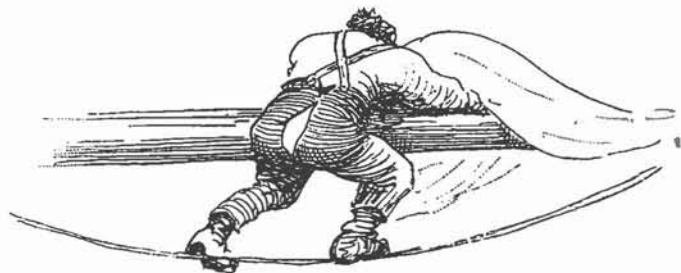
Dette ambulerende, pladskende, speculerende, herringerende Liv maa have noget

meget Tillokkende ved sig; thi Alle ville være Sildejægere og holde Jagt — grønmalet naturligviis.

Søndag den 20de Juni. Da jeg imorges kom paa Dækket — hvilket just ikke var meget tidligt — forefandt jeg Antallet af Fartøjerne i

Havnen forøget med 2, hvis Geledder af Tønder tydeligt nok tilkjendegav Expeditionens Natur. Paa en af dem stod Skipperen netop og gjorde sit Toilette, medens den øvrige Deel af Besætningen (en Mand) laae paa Klyverbommen for at fastgjøre Seilet. Denne sidste maa have

været for stærk i sine Bevægelser, eller hans Permissioner for svage; thi mit-eins hørte jeg et Brag — og «dem rauk isønder». Stakkels Fyr, jeg vil haabe, det ikke var hans Søndagsbuxer.

Ombord i den anden Jagt var der mere folksomt — 2 Mand, 2 Fruentimmer og 3 Børn. Vi laae saa nær hinanden, at vi uden Besvær

kunde føre en Passiar, hver fra sit respective Fartøi. «Har De Deres Familie med Dem ombord?» spurgte jeg. «Ja, jeg har Kona mi og disse tre smaa Barna.» «Og den Manden, jeg har med mig, han har ogsaa Kona si med sig!» «Har De ikke Lyst til at tage Børnene med Dem og komme ombord her for at see, hvorledes jeg har det?» Ikke før vare Ordene ud af min Mund, før Lillesanderen randt mig ihu. — Skipperen modtog Indbydelsen og kom med sine tre Børn — fra 2 til 8 Aar gamle —, alle reenlige og ordentlig klædte. Jeg tracterede med, hvad jeg kunde finde frem, og havde mig en lang Passiar med Manden. Han var fra Stavanger, Konen fra Grimstad; hun og Børnene fulgte med, dels for Hygga, dels for Sparsommeligheden, og Reisens Maal var Sild.

Efterat Folkene havde faaet sin Middag, lod jeg lette Anker, uagtet det atter blæste en stiv Kuling af Modvind, og tog Afsked med mine Venner, Sildeskipperne, der vare Tilskuere ved Afseilingen, — hver af dem staaende fuld af Forhaabninger midt iblandt sine tomme

Tønder. Idet jeg seilede, «kneb» jeg den Sidste af dem — bogstavelig «en passant».

Efter 5 à 6 Timers voldsom Boutning ankom jeg her til Hindøen, hvor jeg nu ligger vel fortøiet, frysende saa mine Tænder klapprer.

See saa, nu har jeg da faaet fyret i Kaminen og optinet mine Fingre og mit Sind, hvorefter jeg har været paa Dækket og tegnet dette tarvelige Handelssted. Ogsaa her har jeg da engang boet en Dags Tid. — For nogle Aar siden kom jeg hid med en «Skarvebaad» seent paa Qveld; begav mig ind i den hvidmalede

Hovedbygning (a) og anmodede om Natteløgis. Jo, det skulde jeg da faae; blev saa viist over i den tjærede Udhuusbygning (b) i et Slags Stabbur eller Opbevaringsted. «Skal jeg ligge her paa Kjød og Flesk og Fladbrød?» «Nei, vi skal da ovenpaa!» Opad en Trappe eller

rette sagt Stige. «Nu,» tænkte jeg, «naar Bel-etagen er saadan, hvorledes seer det saa ud ovenpaa?» Men jeg blev noksaa behageligt overrasket ved at forefinde et reenligt og ordentligt Gjæsteværelse.

Mandag den 21de Juni. Da jeg imorges Kl. 5 kom paa Dæk, blev jeg meget fornøiet

ved at forefinde et deiligt Veir. For rigtig at nyde Sommer(?)-Morgenen tændte jeg, efter endt Frokost, en af de faa medbragte gode Cigarer (Antallet beregnet efter 1 St. pr. Søndag) — ikke en af de «infamos stinkadores», som jeg har med mig for at regalere Sildejægere og andre saadanne flossede Karle. Gled sagteligen gennem Hægøens Havn. «Der boer en gammel Skipper der,» sagde min Kjendtmænd — «han heder Sarem og har engang havt en Fyr.» Da jeg hørte «Fyr», spidsede jeg strax mine Øren. «Hvilket Fyr?» «Eg trur det var Vibrandsøen, og han blev nu beafskediget, fordi han var for fodringsfuld!» Haardt at afskedige Manden for Saadant!

Den «kjendte Mand», Chr. Olsen, er en ægte Bergenser. Han kom igaar Aftes ombord, stolt af et Indkjøb, han havde gjort paa Hindøen — «et heelt Qvarter nysaltede Smaapaler for aleneste to-o Ort».

Efter Middag fik jeg igjen Cigaren i Munden — uforsvarligt Indhug i min Cigarbeholdning — «*otros dos puros, et uno stin-*

cadore» — den sidste gik med, eller rettere sagt op — i Røg — ved Hjælp af en Kop Caffé.

Tirsdag den 22de Juni. (Tilankers i Smørhavn — Bremanger.) Hvorlænge varede Herligheden! Hvorlænge varede den igaar saameget lovprisede Sommer! Ikke et Døgn. Neppe vare vi igaar Aftes komne tilankers ved Kinn, førend det tog til at tude og pibe igjen — naturligviis fra NW., og med den samme kolde Luft som tidligere. —

Igaar Eftermiddag anløb jeg Stabbens Fyr — hyggeligt Sted, hvor man ikke kan sætte Foden udenfor Stuedøren uden i Baad, og hvor man ikke kan gaae i Baad uden Livsfare; — hvor Tjenestetyendet i Vinter holdt paa at gaae fra Forstanden af Skræk, naar Huset var begravet i Søerne; — hvor den stakkels Hustru til Fyrvogteren oftere i flere Døgn ad Gangen ikke har vidst, om Manden var blandt de Levendes Tal eller ikke, naar han havde forladt Fyret for at hente eller aflevere Post. — Anløb ogsaa Florø — den nye By — der ingen-

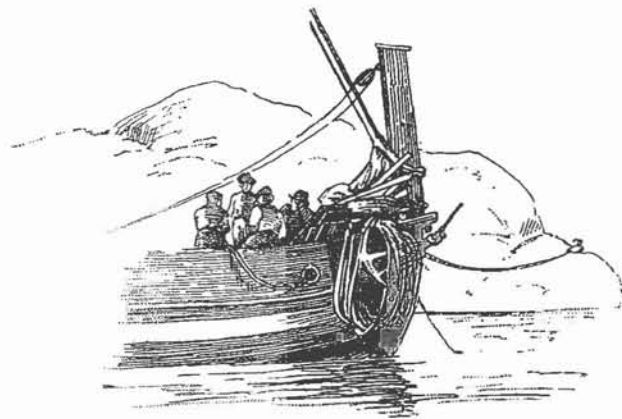
lunde staaer i Flor — hveranden Mand ifærd med at «spille op» — kleint Sildefiske — paa hver Tønde saltet Sild tabes 1 Sp., siges der — altsaa maa det jo have været heldigt, at intet stort Fiske foregik.

Midtsommerdag. (Tilankers i «Sildens» Havn.) Ak, Herregud hvilken Sommerdag! Nei, det er et trist, koldt og haardt Land at beboe. Besad jeg Midler, drog jeg strax mod Syden for at tilbringe de faa Aar, jeg muligens har tilbage, under en mildere Himmel. — Ingen Sommer at have — at fryse bestandig, det er kun et halvt Liv. —

Imorges Kl. 5 paafærde igjen. Seilede over til Hjertnæsstranden, hvor et lidet Fyr er under Bygning; traf Lieut. Rye, der bestyrer Arbeidet; besaae hans Bolig, en liden Hytte sammenspigret af Vragbord — meget luftig — yderst tarvelig, en Krak og en Kalktønde til Sæder, to Spigerkasser til Decoration paa hver sin Væg — en Kruttdunk under Sengen. —

Nu har jeg været oppe paa Sildens øverste Top og seet ud over Stathavet. Fra

den samme Høide har vel i Aarhundreders Løb Tusinder og atter Tusinder af veirfaste Søfarende speidet udover Havet efter Bør og Leilighed til at komme rundt det berygtede Stat. Navnet har dette vel faaet, fordi det her har hedet: «Stat! ikke længere!»

«Silden» og Sælø har været de Steder, hvor man i Dage, Uger, ja Maaneder har oppebiet Leilighed til at komme rundt. I fordums Dage skal Sælø have været det meest søgte Sted. Saalænge Klosteret sammesteds stod ved Magt, har vel Munkenes Selskab og For-

ventningen om at nyde godt af deres Kjelder og Bord bevæget Mange til at foretrække den Havn for den magre «Sild». Og senere har Vanens Magt gjort, at man er vedblevet dermed.

Den 25de Juni. Dagene begynde jo nu at blive kortere! — Det gaaer ned ad Bakke, førend det har gaaet op. — Inat og nu idag blik stille. Ingen Leilighed til at komme Stat forbi. — Tiden gaaer, men jeg kommer ikke af Flekken.

Den 27de. Iforgaars Eftermiddag kom «Jupiter», om ikke tordnende og lynende, saa dog kogende og fossende, til Moldøen. Gik ombord i den for at komme nordover; forefandt blandt Passagererne en heel Deel Graagjæs — saaledes benævnte Skipperen Albions Sønner og Døttre. Jeg forlod Dampskibet og roede ud til Landhandleren i Appelvær. Blev indquarteret i et Værelse, hvis Gulv var malet nogle Dage tidligere, og hvis Vinduer holdtes hermetisk lukkede. Ved Hjælp af Hammer og Brækjern fik vi endelig det ene op. — Fik Aftensmad

Kl. 10 — Smør som Mastefedt og The, som vistnok aldrig havde seet China, som en Chineser, ved at lugte eller smage, skulde gjort store Øine til (hvis ellers en Chineser kan gjøre store Øine). Tilkøis Kl. 11; blev holdt vaagen til langt paa Nat af Ungeskrig — fandt

Graagjæs.

dette, til en Forandring, ikke ubehageligt. — Næste Morgen op Kl. 5 $\frac{1}{2}$, efterat Caffé var budt mig paa Sengen — en national Uskik, mod hvilken jeg protesterede. — Tilbragte Formiddagen ude ved Fyrrarbeidet, hvor jeg blandt Arbejderne traf flere gamle Bekjendte, Folk fra Voldens Præstegjæld, hvorfra man i de sidste

20 Aar har hentet Hovedstyrken af Arbeidere til Fyranlæggene. —

Ligesom Sælø og Silden ere Udgangspuncterne og Afventningsstederne søndenfor Stat, saaledes er Herø og Flaavær det nordenfor. Eieren af sidstnævnte Sted fortalte mig, at da han flyttede did i 1841, fandtes der ingen Fortøiningsringe, saaledes at Fartøier kun undtagelsesviis laae over sammesteds, hvori- mod Herø Havn kunde være pakfuld. Et Par Aar senere blev Fæstigheder anbragte i Flaavær, og fra den Tid er Havnen bleven meget stærkt benyttet.

Forinden jeg iforgaars forlod Silden, kom Lieut. Rye roende (solo) ombord til mig. Blandt Andet fortalte han, at han om Natten var bleven foruroliget af en Ko, der var trængt ind i hans Fjælebod, og som han kun med Vanskelighed fik ud, efterat den var bragt til at gjøre den fornødne Kovending.

Mandag 28de Juni. Ved min Ankomst til Godø var man iværk med fra et lidet Fartøi,

som laae tilankers udenfor, at ilandbringe Tømmer. En Stok ad Gangen blev buxeret ind til Stranden, hvor 2 halvvoxne Gutter, med Buxer opbrættede saa langt, som opbrættes kunde,

førte den gennem Brændingen; en Mand gjorde et Toug fast i den ene Ende, og fire langlivede (midielange), tyndbenede og bagflade Jenter spændte sig for, og afsted gik Stokken over Stok og Sten.

Fra Godø satte jeg ud over Havet mod Rundø, hvor jeg landede efter 6 Timers Seilads. Vildt, veirhaardt Sted, hvor det hyppigt gaaer paa Livet løs for at komme til eller fra Land. Fyrtaarnet ligger paa et Fjeld, der er 50 Fod over Vandfladen, men desuagtet sønderslog Søen, i Februar d. A., et Par Taarnvinduer, 24 Fod høit oppe. I Bugten strax indenfor Taarnet, mellem dette og Guksøre Gaard, er det, at det «store Kongeskib, Den uovervindelige Borg», for 2 å 300 Aar siden skal have forlist totalt, naturligviis med «umaadelige Skatte» ombord. Rundøværingen kikker endnu af og til ned i Dybet efter disse. — Alskens Sagn om Skatte, og hvad der kan sættes i Forbindelse med Penge eller Penges Værd, de opbevares og gaae fra Slægt til Slægt; men Traditioner om Personer eller Begivenheder af historisk Interesse, dem finder man ikke Spor af. Neppe en Beboer af Gidskø eller Vigeren veed Noget-somhelst om Rolf Ganger eller Gidskø-Ætten.

Kl. 12 Midnat. Vi ligge i Havblik og rulle i de lange Dønninger, og Folkene ere

ivrigt beskjæftiget med at fiske. Den ene store Torsk trækkes efter den anden, saaledes at Bakken er fuld. Carl Terkelsen ivrig i dette som i alt Andet.

Det bider.

Tirsdag 29de Juni. Vi mødte i Indløbet til Aalesund en «Lord-Skonnert med Lorder og Lordinder» ombord, udbuxeret af dens egen Baaq, hvori der var Dampmaskine. — Havde det i Formiddag saare travlt — Havarier paa Riggeren at udbedre, 2 Fyrskibe at besigtige,

Leverandører og Grundeiere at løbe til. Overalt, hvor jeg færdedes i Byen, var der Klipfisk og næsten intet Andet end Klipfisk. Klipfisk blev transporteret tillands og vands, losset, ladet, løftet, tørret, veiet og langet. Klipfisk fandtes paa hver Fjeldklat rundt Byen, paa

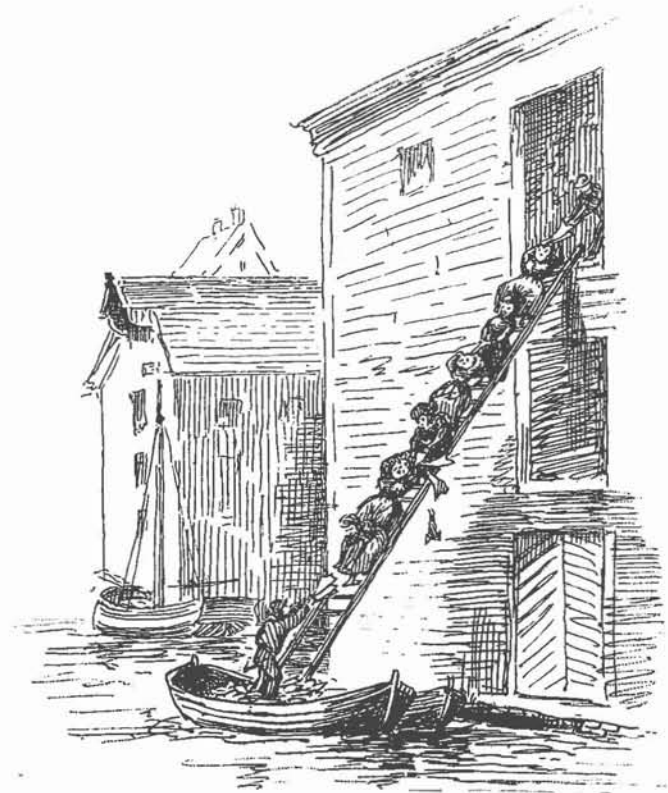
Rundø Fyrtaarne — det gamle og det nye. —

x Det angivne Sted, hvor «Den uovervindelige Borg» (sandsynligen henhørte den til den Spanske uovervindelige Armada) skal have forlist.

Moloen, paa Steengjærder, Gader og Pladse inde i Byen. Godt om man her ikke ligger i sin Seng paa Klipfisk!

Ved at passere en stor Søbod saae jeg, hvorledes Klipfisken transporteres fra Føringsprammene op paa Pakhuslofterne. Scenen

var latterlig — 6 Fruentimmer i «op-stigende» Linie med Fisk op over Ørene! —

Havde Skipperne paa Fyrskibet ombord til Middag; proppede dem med færsk Lax;

den ene var en ægte Thrønder, den anden en ægte Bergenser. Samme Contrast mellem disse to Personer, som jeg saa ofte har bemærket mellem deres respective Landsmænd. Thrønderen, det «rene Væsen» — ikke nogetsomhelst Paataget — ikke Pretention paa at være, hvad han ikke er — ikke høiten blank og binnen krank — ikke Hatten paa Snur, ikke Lorgnetten dinglende paa Brystet — ikke sparkende og spradende i Benene, — ikke snakkende og squadronerende, — ikke indsmigrende. Nei, men derimod alvorlig, but, ordknap, et og andet laconisk Svar, et og andet Spørgsmaal, som om han vil føle En paa Tænderne — lodde op, hvad Slags Karl han har for sig; — godt, solid Stof, men stundom noget grovkornet.

Kl. 3 i Eftermiddag forlod vi Aalesund — «Haalesunde» som det af Søndmøringen udtales — og anløb Valderhoug (Kong Valders Houg), hvor der endnu staaer en mærkværdig Bygning, nemlig Agterenden af en Nordlandsk Jægt, halet op i en grøn Eng, tækket med Tørvtag, paa hvilket Græs og smaa Birketræer voxer

frodigen; med en Steentrap udenfor Kahydøren, og med en Kahyt, der i mange Aar har tjent som — Butik.

Langs hele Kysten af Søndmøre ere Fjeldene i Regelen, lige til Toppen, bedækkede med Grønsvær. Hvad kan nu være Aarsag til, at saa er Tilfældet, paa samme Tid som den hele Kyst søndenfor er afpillet til Benet — forskjellig Steenart maaskee!

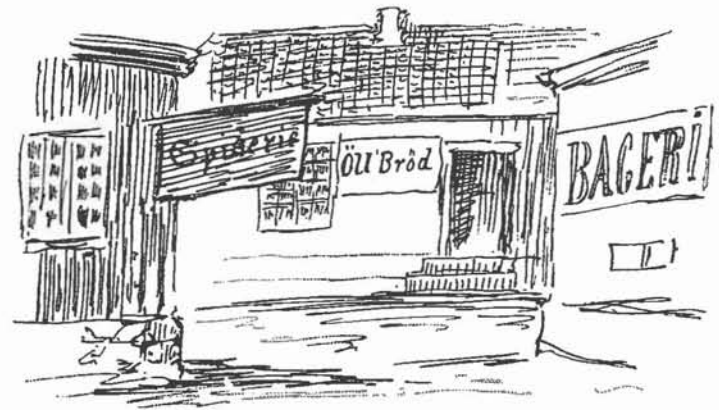
Torsdag den 1ste Juli. Christiansund. Jeg sendte en Mand iland for at købe et Brød og om muligt lidt Røgelax. Han kom tilbage tomhændt med den Besked, at det Brød, der var at erholde, var ligesaa gammelt og haardt som de Fjeldknatter, hvorpaa Byen er bygget; og Røgelaxen, «ja, den var nu saa skam-salta og saa fæl, at Ingen kunde være tjent me'an». Man har hos os unægtelig en stor Force i at mishandle Fødemidler. Paa min Vandring fra Posthuset bemærkede jeg til min store Overraskelse, at der var etableret en Slagterboutik. Jeg sendte Manden, der ikke havde faaet Lax,

op for at købe Kjød; — tomhændt tilbage med Bemærkning om, «at Madamen var reist ud (gaaet ud) og Pigen turde ikke skjære noget Stykke af Kjødet». Naar skal man i dette Land lære at skjøtte sine Forretninger! — Maatte «gnage» paa et Aalesunds-Brød, smagende om muligt mere af Intet end det intetsmagende Bergens-Brød. Slette Varer overalt i disse Smaastæder! Skylden mere hos Kjøberne end hos Sælgerne; thi der spørges ene og alene efter det Billige, ikke efter det Gode. Naar skal man i dette Land lære at forstaae sig paa Oeconomi!

Slagter i Christiansund! Mærkværdig Fremgang. I Aalesund, den Fremskridtsby, er man endnu ikke kommen saa vidt. Skulde Nogen falde paa at ville spise færskt Kjød udenfor den reglementerede Slagtetid om Høsten, da maa han forskrive Saadant fra Trondhjem. At Aalesund ligger midt i det græsbe-groede Søndmøre, som burde kunne exportere Slagteqvæg Aaret rundt, det gjør Intet til Sagen. Naar vil man i dette Land lære at stille sig fornuftigt!

Christiansund er en ligesaa stor Klipfisk-By — og vel saa vestlig — som Aalesund, og denne Slags Fisk saaes i masseviis paa alle Kanter.

Efter de udhængte Skilter skulde man tro Byen godt forsynet ogsaa paa andre Fødemidler; thi jeg saae idag paa eengang:

Om der i det midterste Etablissement solgtes Ølsuppe eller Øl og Brød hver for sig, det havde jeg ikke Tid til at undersøge. — Kl. 11^{1/2} forlod jeg «La ciudad de baccallao», uden Brød, uden Lax, uden Kjød, og uden — Ærgrelse. —

Fredag den 2den Juli. Jeg ligger ved Tyrhoug; det blæser en hvinende Storm, og Fjorden gaaer hvid, og saa koldt er det, at jeg atter fyrer i Kaminen. Jeg har været iland paa Fyret, der er under en betydelig Reparation. Fyrvogteren klagede over, at meget af Arbeidstiden gik tabt, naar en af de 4 Tømmermænd 4 Gange om Dagen forlod Arbeidet for at koge til sig selv og de Andre. «Kan De ikke lade Deres Tjenestepige koge for dem,» sagde jeg, «saafremt De kan undvære hende et Par Timer daglig, — naturligviis mod Godtgjørelse.» «Nei, da! hun vil ikke have med saadant Sukkel at gjøre. Directøren skulde bare see, hvorledes de Folk stelle sig — Sild og saltet og suur Fisk, og Suppe paa denne, det er Kosten Dag ud og Dag ind.» «Saa Almuen her heller ikke spiser færsk Fisk,» bemærkede jeg. «Nei langt fra; de ville blive sjuke, hvis de aad den færske Fisken, sige de.»

Besyderligt, hvorledes Ganen, ved Vanen, kan forvænnens. At spise færskt Kjød ansees nu over det hele Land (ja, jeg tør dog ikke

sige mere end «den hele Kyst») som en Umulighed — det er sødt og det er vammelt. Ikke saa forunderligt derfor, at færskt Kjød er en uopnaaelig Artikel paa den ganske Kyst. I de 13 Aar, jeg nu har faret langs Kysten, har jeg paa den hele Strækning fra Lindesnæs til Nordkap aldrig kunnet opdrive et Stykke, uden i de 3 Byer Stavanger, Bergen og Trondhjem. I Nordland anseer man det endog for en Synd at slagte paa andre Tider end om Høsten. Den eneste Maade, hvorpaa jeg har kunnet forskaffe mig en Bid færskt Kjød, har været ved at købe en Høne, naar Anledning dertil en sjelden Gang har frembudt sig. — Naar jeg hører en Hane gale, sætter jeg Coursen efter den og kan da stundom overkomme en saadan — Priis almindeligviis 12 β.

Den 3die Juli. Imorges Kl. 7 iland paa Terningen til Fatter og Mutter Meeg — et gammelt, værdigt Ægtepar, der skjætter Fyret. De har opdyrket Holmen saaledes, at de nu holde 3 Kjør. Mutter kjerer og yster og er

især stolt af sin Gammelost. — Da jeg efter endt Visitats skulde ned i Baaden, kom hun med noget sød Melk, paafyldt en slank Rhinskviinsflaske (paafaldende Contrast til hendes egen Figur). «Denne skal han rigtig ha med sig til Caffen sin, Far; jeg veed det er ondt for at faae kjøbt Melk, og denne er nu netop melket af Kjønrøs.» «Mange Tak, Fru Meeg, det er jo en Flaske af den allerbedste «Liebfrauenmilch». Jeg havde ikke den Satisfaction, at hun forstod Complimenten, eller Witzen — om den fortjener at kaldes saa. —

Hos Landhandler Kaald i Børø Sund hang der paa Væggen en Aqvarel med følgende Paa-skrift: «Prospect af Landsbyen Pennycuick, 12 Mile langt op i Landet fra Staden Edinburgh i Scotland — Tegnet af Poul A. Kaald i Greenow Presong 1810».

Ved Agdanæs Gaard sees endnu Spor af Grundmuren af den Kirke, som Kong Eystein lod opføre.

For 10 Aar siden saaes meget mere af denne Grundmuur. Ligeledes saae jeg da Lev-

ninger af den Havn, som samme Konge, efter Snorre, her skal have ladet bygge, nemlig et Par meget svære Tømmerstokke liggende i 6 à 8 Fod dybt Vand, hvilke formodentlig har udgjort en Deel af et Bryggekar. —

Ved Børøholmen tegnede jeg, med vaade, forfrosne Fingre, *le chateau de Msr. Kaald*. —

Saadanne Handels-Etablissementer ere i det Hovedsagelige omtrent lige overalt paa Kysten: En Hovedbygning, malet hvid paa den eller de Sider, der vende mod Farvandet, rød eller tjæret paa de andre; et Udhuus, et Fjøs, og saa det vigtigste af Alt — Søhuset eller Pakboden. Denne er i Regelen den største af

Handelsstedets Bygninger og indeholder ofte Butikken, Oplag af Varer, tørret Fisk, saltet Fisk, Sild, Tran, Salt, Korn, og en Stank, saa alle civiliserede Næser maa fortvivle. Gulvet er bedækket med en tynd Grød af Tran, Fiskeaffald, Snaus etc., saaledes at man glider og hænger fast ved hvert Skridt.

Søndag den 4de Juli. Agdanæs. Da jeg passerede det eneste tæt ved den hærværende Bugt («Djupvikn») liggende Huus, aabnedes et Vindu, og en Stemme lød: «Om Forlov, min gode Mand, er det Jer, som inspekterer Fyrene?» «Jo, det er mig.» «Ja, I maa naa undskylde min Fordristighed, men lever han Inspector Schiwe endnu?» «Ja, han lever og er Told-inspectør i Stavanger; kjender De da ham?» «Aa Jø da, jeg har tjent under ham i mange Aar — det var mig, som havde Fyren (Agdanæs) før!» «Ja saa, har De været Fyrvogter paa Agdanæs; i hvilke Aar var det?» «De va naa fra 1828 til 1848; men i de fyste Aara var naa Fyren klein.»

Nu blev jeg ligesaa sulten paa en Passiar som Gamlen, og jeg fik efterhaanden at vide, at Fyret tidligere havde bestaaet i 3 Talglys — at en i Nærheden boende Skomager pleiede at sidde ved sit Vindue og sy; at mange Fartøier tog feil af Skomagerens Praas og Fyrets, saaledes at de seilede sig iland; at Gamlen hedte Sevaldsen, og at han var nitti Aar. Jeg inviterede ham ombord til mig, men fik til Svar, at han ikke magtede at gaae saa langt. Efter en temmelig lang Conversation vilde jeg da gaae ombord. «Aa det er endnu en Ting, som jeg gjerne vilde spørge om. Siden I er fra Christiania, saa kjender I kanhænde Prindsen af Hessens Tjenere!» «Nei, det gjør jeg ikke.» «Aa nei, de er vel kanskee døde nu; de blev nu i Christiania, og de var mine gode Venner.» — Dette var for interessant til at slippe, og Samtalen blev fortsat. — «Hvorledes kom De til at kjende Prindsen af Hessens Tjenere?» «Jeg var da sammen med dem i lang Tid; vi reiste sammen fra Kjøbenhavn til Norge — ja, Prindsen med.» «Naar var det?» «Lad mig

nu see — jo det var i 1809 — jeg havde netop udtjent ved Garden og skulde nu reise som Forbud for Prindsen — og vi reiste over Belterne og opover hele Jylland — og saa fik vi falske Passe — og demsaa gik det tilsjøs, — blev jaget af den Styggen, den Engelskmanden, men kom endelig ind til Staværn.» —

I Eftermiddag har jeg været iland og aflagt Gubben Sevaldsen en Visit, under hvilken jeg saa smaanigom fik hans Livshistorie. — Han er født i Ritzen (Stadsbygden); skulde tjene som National — havde ikke Lyst dertil — reiste ind til Trondhjem til han General Horne-mann (en gammel Sveinkall) og bad ham hjælpe sig til at komme i Garden i Kjøbenhavn — blev ansat i denne i Aaret 1804 — blev Fløimand, da han var 73 Tommer høi — stod ofte Skildvagt i Trapper og Forgemak paa Amalienborg, blev derved kjendt med Prindsen af Hessen, som da han i 1809 skulde reise til Norge, endelig vilde have ham med sig — resterede 2 Tjenestaar — Prindsen fik ham dog «løs». — Var hos denne i X.ania et Par

Maaneder — reiste saa til X.sand for at gifte sig med en Enke, hvis Bekjendtskab han havde gjort i Kjøbenhavn, — forlangte Lysning hos Provsten (senere Biskop) Sørensen. — Denne fraraadede ham dette Parti, da Enken skulde være en stor Taske — opsatte paa Grund heraf Ægteskabet og fandt senere, at Provsten havde Ret. Ophævede Forbindelsen, — forblev i X.sand i 2 Aar — reiste til sin Hjembygd — bosatte sig senere i Trondhjem — var med ved Kroningen 1818, traf dersteds sin fordums Lieutenant i Garden. Mansbach.

«Havde De det nu godt, medens De stod ved Garden?» spurgte jeg. «Ja, vi havde det i det Hele godt, men mange af os bleve helselause, da Arveprinds Fredrik blev begravet, for vi maatte staae hele Natta i Gevær i svær Kulde og bidende Vind.» «De havde vel fuldt op af Landsmænd dernede baade i Garden og paa Holmen?» «Ja, der var naa mange Norske i Garden; men Matroser saae vi aldrig nokke til — de vare nogle urolige Kropper — i 1806 var der saadant Spectakel med dem, at Trop-

perne maatte udcommanderes mod dem.» «De var vel nærværende ved Bombardementet i 1807?» «Ja da, jeg havde mangen farlig Post, men jeg vart saa vel kjendt med Kulan (Kuglerne), at jeg tilsidst int brydde mig om Smaakulan. Ja, de vart naa en styg Historie, baade med Flaaden og med Branden og med Troppeperne. Han Fredrik 6te, han vart naa ingen Politicus, det kunde naa sadanne Smaahoveder som vi ogsaa forstaae!»

Stakkels Gamling, han har ikke mere end 70 Sp. i Pension (tidligere 100 Sp.) og har vanskeligt ved at klare sig. —

Da jeg vilde forlade ham, sagde han: «Aa nei, Dok' faaer sidt lidt endnu — det er naa saa placeerlig for mig at tale med en honet Mand.»

5te Juli. «Kanskee jeg kan faae kjøbt ogsaa et Snees Æg,» spurgte jeg Landhandleren. «Vil De have dem raa?» sagde han. — Afsted med Melk og Æg — et Snees vil her sige 24 Stk. Passerede Klipfisk-Stabler overalt, og mange Baade

med de meest forskjelligartede Ladninger: Foruden Kister og Madbommer saaes Læder, Sække, Næver i Bundter, River, Bøtter, Melkeringer, Rokke, Vinduesrammer, Pindestole etc. etc., Altsammen i den skjønneste Uorden. «Ka

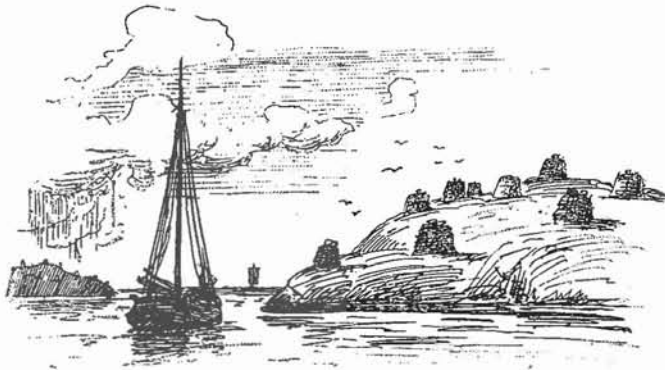

Djupvik.
(Ex-Gardisten Sevaldsens Residents.)

kjem den Baaten fra?» spurgte jeg flere Baadskippere. Det samme Svar fra dem alle, «Fra Marknan i Traanhjem».

Tirsdag 6te Juli. «Naa har E Caffen færdig, om Direktøren vil drikk' an,» lød det idag

som alle Dage, en halv Times Tid, efterat jeg imorges var kommen paa Dækket, idet Richard fremstillede sig med Triumf i sit Aasyn, en skinnende Caffekande i den ene Haand og et uhyre, grønmalet Melkespand i den anden.

Et Fiskebærg.

Han føler sig nu stolt af sin Fremgang i Dyd og Fuldkommenhed; thi ved Expeditionens Begyndelse fik han Skrub, fordi han brugte $1\frac{1}{2}$ Time til at koge «den velsignede Caffeskvetten» — (som gamle Kjærringer sige), og nu klarer han den paa en halv Time.

Forøvrigt er han en Klodrian — ingen Omtanke — ingen Øine — seer Intet — maa pege paa alt — kan gjerne pakke sammen og begive Søen.

Af den øvrige Besætning har jeg tidligere fremstillet Carl og Ole, og mangler saaledes kun Hr. Jens. Men jeg drister mig ikke til at tegne ham — han er for styg; det kan iallefald ikke blive mere frontlig end som saa:

Eller maaskee en liden Smule mere «en profil», dog ikke saameget, at jeg faaer Hare-
munden, Braknæsen og de Eskimoiske Kind-
been at see:

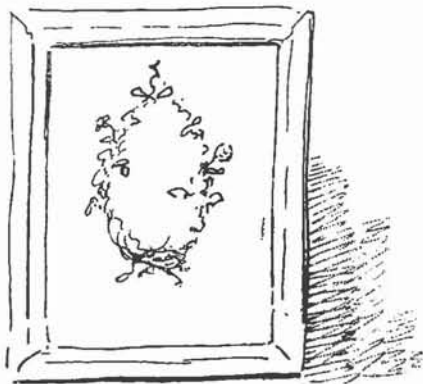

Onsdag den 7de Juli. Iland hos Land-
handler S.

Mutter den argeste Zantippe (vakker Kone
at see til); Manden «henpecked», plukket,
ribbet, udvandet, ud- eller nedmandet, maltrac-
teret, tyranniseret, nullificeret. Mine Fingre
klæde efter at bruge (gjerne opbruge) en god
Sopelime paa hende. — Ogsaa her Decorationer
paa Væggene til at fortvivle over. «Jacob choisit
Rachel», et af de sletteste Lithographier, jeg
har seet — Jacob, en fæl, barbenet Slusk med
en Kjæp i den ene Haand, og pegende med
den anden paa en af tvende endnu fælere Qvinde-
mennesker siddende ved en Væv — godt, at
det ikke var ved et Pianoforte. — Hvor ofte
dette dog maa bringe Hr. Landhandleren til at
tænke paa «*quand il choisit sa Rachel*» — den
dummeste Streg, han har gjort i sit Liv. —
Glandspuncterne i Væggedecorationerne var el-
lers 3de i store forgyldte Rammer fremstillede
Billeder af — Haar, Blomster og Blade!

Hvis Mutter er Fatter til disse Kunst-
præstationer, har hun sikkerlig taget (lugget)

det dertil fornødne Material af sin Ægteherres «skaldluggede» Isse. — Til en af Blomsterne, en Rose, var benyttet rødt Haar, og at dette

engang har udgjort en Bestanddeel af Hr. S.s endnu i det Røde spillende Bakkenbarter, anseer jeg utvivlsomt.

Imorges gjorde jeg et Fund — et Franskbrød, 3 Uger gammelt. Jeg skulde naturligviis strax anseet det som «gefundenes Fressen», saafremt det ikke havde været haardt som Been. Stod i Begreb med at offerere det til Richard for at anstille en Generalprøve paa, hvad hans

unge Kjæver med tilhørende Hængsler formaede; betænkte mig paa at skille mig ved denne «rara avis»; dyppede den i Vand og lod den lægge paa Kabysen, hvor den atter fremstod som færsk. — Man burde kunne bage Brød ombord i et Fartøi som dette; men jeg tvivler paa, at der existerer noget norsk Fartøi, hvor man kan overkomme Saadant. — For omtrent 20 Aar siden laae jeg i New-York som Skipper paa et circa 200 Com. Læster stort Fartøi, tyggende gamle Biscøiter. Ved Siden af mig laae en liden «Coaster» — en «Fore-and-aft-schooner» (svarende til vore «Fragtemænd»), paa hvilken Kokken — naturligviis en Neger — hver Morgen Kl. 8 saaes at komme ud fra Kabysen med et Fad rygende færske Franskbrød. «Do You bake that bread onboard,» spurgte jeg engang. «Yes Sar! every morning!» Jeg befølte og besnusede det — med Negerens Tilladelse — og det lod til at være ligesaa godt som fra nogen Bager. Yankee-Fragtemanden kan præstere, hvad vor største Orlogsmænd ikke seer sig istand till! Godt ville vi leve, Storkarerer

ville vi være; men arbeide gide vi ikke. — For et Par Aar siden ærgrede og skammede jeg mig over mine Landsmænds Ubehjælpelighed og Ligeegyldighed i denne Retning. Ved Meløvær, Helgeland, traadte jeg ombord i Dampskibet for at gaae med til Hammerfest. Fartøiet var overfyldt med Passagerer, hvoraf en Mængde Amerikanere og Englændere, der, efterhaanden som Tiden gik, fandt Hvedebrødet gammelt og haardt. Da vi nærmede os Tromsø, hørte jeg flere af disse Udlændinger — især Damerne — glæde sig til nu at skulle faae færskt Brød. Ved Aftensbordet, flere Timer efter Ankomsten, fandtes dog intet andet end det gamle forhærdede. «Steward, steward! Why, You don't mean to give us this stale bread now — let us have some fresh,» hørtes fra John Bulls og Brother Jonathans indignerede Struber. Stewarden (Restauratøren) frem. Bedrøvelig Figur, — forklarede, at han havde havt Bud iland hos Bageren, men at denne ikke før næste Morgen tidlig kunde præstere noget. Frokostbordet næste Morgen tæt, og tidligere end ellers,

besat — ikke med Retter, men med Folk. — Alle Engelske og Amerikanske Tandgarer i Vand ved den anteciperede Nydelse af «the delicious fresh loaf»! Kun det gamle forhærdede i Brødbakkerne. Almindeligt Brøl, «Steward, steward, why don't You give us the fresh bread now — this is really too bad!» Stewarden frem — endnu mere bedrøvelig figur. Stammende, og jeg vil haabe skammende sig, anførte han, at Bageren havde narret ham, at det færske Brød ikke kunde blive færdigt førend Kl. 11 etc. Derpaa maatte jeg for min Part døie ikke alene det gamle Brød (jeg var vant til at fortære saadant med en ganske anden ærværdig Alderdom paa Bagen eller paa Skorpen), men ogsaa mange drøie og bittere Udtalelser om mine Landsmænd.

Saa fik vi da, Kl. 12—1, det færske Brød ombord og dampede med dette og formildede Aasyn afsted til Hammerfest. Her laae Vadsø-Dampskibet rygende færdigt, og ombord i samme blev der fra os strax bragt en Deel Passagerer, og — den hele fornødne Brødbeholdning til Tour

og Retour — grovt Rugbrød, fiint Rugbrød, Hvedebrød, Kavringer etc. «Faaer De Deres Brød fra Tromsø,» spurgte jeg Restauratøren. «Ja da, dem baker saa daarlig her i Hammerfest, maa veta!» «Men kan De da ikke bage ombord til de faatallige Passagerer, som De har paa denne Route?» «Bake — her ombord — jeg!» svarede han med den yderste Forundring og med et Udtryk, hvori der tydeligt nok laae: «Jeg mener, Fyren er gælen». — Der laae den Slusk, med 2 Tjenere og en Kok, flere Dage ledig ved Hammerfest, og saa godt som ledig paa hver Tour; men at anvende noget af denne overflødige Tid til at bage et Brød, det var uoverkommeligt, utænkeligt.

Den 8de Juli. Roede iland til Præstø Fyr, hvor jeg blandt andet kikkede ogsaa ind i Fjøsset sammesteds for at betragte den Baas, hvor jeg havde ligget for 3 Aar siden, efterat Lynilden havde ødelagt Fyret med alt Tilbehør, undtagen Fjøsset, hvor jeg da var nødt til at søge Tilhold. —

I 1855, da jeg tiltraadte min nærværende Bestilling, var Præstø det nordligste Fyr i Landet; nu har jeg ikke mindre end 18 herfra nordover at besøge, det sidste omtrent 4 mile fra Nordcap. —

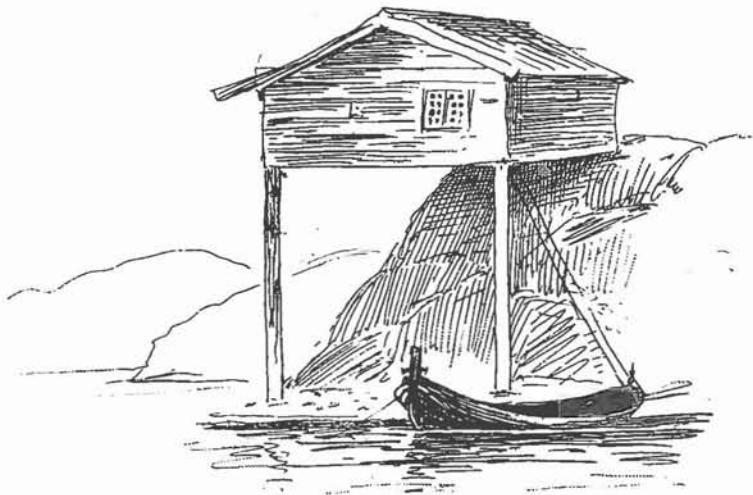
Passerede «Lekø Mø» — en gammel Jom-

fru ligesaa ærværdig ved sin graa Alder som steinhaard i sin Natur.

Den 9de Juli. Snart blæser det, saa vi maa ned med Topseil og fire Piggen, snart er det blikstille; i det ene Øieblik fare vi skummende og fnysende afsted, i det næste ligge vi som nagelfaste. Har anstillet Betragtninger over dette — gjort Sammenligninger med mig selv, hvorledes jeg var, naar jeg tidligere fær-

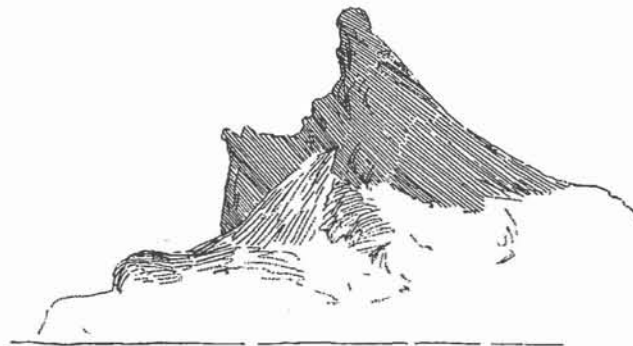
dedes paa Kysten, og hvorledes jeg er nu. Før havde jeg en forskrækkelig Braahast, foer afsted som besat, givende mig ikke Tid hverken til at spise eller drikke. Og nu — nu tager jeg Alt

roligt, er luun og taalmodig, og gjør som Miss Lucy, «take my time».

Løverdags 10de Juli. Seilede i hele Nat — frisk Sydvest — hølende Regn — tykt som Grød — stoppede et Par Timer (fra Kl. 2 til 4

imorges) ved Bjørn Markedsplads — Markedet netop forbi — tomt og øde — intet at see undtagen de constante Markedsboder. Mange af disse saae ud, som om de gik — eller rettere sagt stod — paa Stylder; — jeg vil haabe for D'Hrr. Kjøpsvendes Skyld, at Gulvene ere solide. — Har

Hestmandø.

idag passeret mange af disse Nordlandske, ved sine Former bekjendte Fjelde: Lovunnen, Trænen, Tommenø, Hestmandø og Rødeløven; — stolte, vilde og truende ere de alle. —

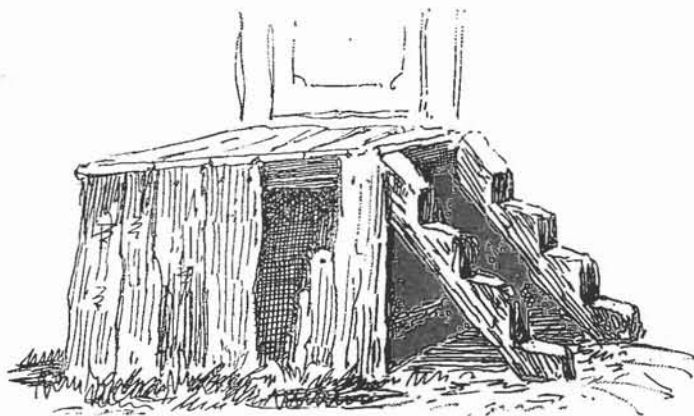
Søndag 11te Juli. Bodø. Har nu været iland for at høre efter Post, for at kjøbe noget paa

Apotheket og for at besee mig i den store Stad. Posthuset lukket, og Mesteren ikke hjemme; Apotheket derimod forunderlig nok aabent. Stor Forandring med denne Helse-Bod! For 8 å 10 Aar siden var jeg i hver eneste Butik for at faae kjøbt lidt Blæk, men forgjæves. Endelig var der En, som sagde mig, at jeg paa Apotheket kunde faae denne Artikel. Jeg gik da strax derhen og kom ind i en liden lumpen, mørk Fjelebod, fuld af alskens Gjenstande, dog mindst af Lægemedler. «Kan jeg faae kjøbt en Krukke Blæk?» «En Krukke!» (Stor Forundring) «Vi sælger det ikke i Krukker!» «Hvorledes sælger De det da?» «I pæleviis!» «Saa lad mig faae en Pægl!»

Nu derimod var Alt anderledes; lyst, pent Locale og lange zirlige Geleder af Krukker og Flasker med latinske Inscriptioner. Lidt af den «gamle Ulla» var der dog endnu; der var reist en Pyramide af hermetiske Sager, Parfumerier, Drops, Pickles, Tobak, Lak og Stangsæbe.

Byen har gjort næsten ligesaa store Fremskridt som Apotheket. For 25 Aar siden, da

jeg for første Gang havde min Fod iland her, vare Husene, paa et Par Undtagelser nær, ikke alene uanseelige, men yderst tarvelige, umalede, smaa og mørke og tækkede med Torvtag. Kun een Pakbod fandtes her, og den holdt paa at

stupe i Søen; ingen Brygge, og kun een Gæde. Nu findes her ikke mindre end 8 store Pakboder og Fundament til en 9de; en god Træbrygge med en mere solid end beqvem Trappe; store Huse, malede og vel vedligeholdte samt tækkede med Tagsteen eller Skifer, og flere

Tværgader. Stedets Pragtbygning er dog her — som i saamange af vore Bygder — Districts-fængselet.

Her findes dog endnu endeel faldefærdige, græsbevroede Rønner i Hovedgaden, men ikke mange, og man støder i samme Gade paa enkelte stødende Ting. Af saadanne tildrog sig især min Opmærksomhed en Trap, der var det modsatte af fortrinlig.

Nu vil jeg gjøre som Nordlændingen, naar det ikke er «Sjøveir», «gaa sta aa læg me».

Mandag 12te. Imorges Kl. 7 iland til Postmesteren, Tolderen, Lodsoldermanden og Havnefogeden — Alt i een Person. Da jeg tog Afsked med ham, benyttede jeg Anledningen til at forhøre mig om, hvor man kunde faae kjøbt godt Brød. «Godt Brød faaer De neppe kjøbt; her er Flere, som bage, og jeg har hentet snart hos den Ene, snart hos den Anden, alt efter som det varierede i større og mindre Slethed hos de Forskjellige — nu lader jeg bage i mit eget Huus.» «Mange Tak for Underretningen»

— «hvormange Indbyggere har vel ellers Bodø?» «Sex Hundrede.» «Adieu, adieu.» Og dermed gik jeg, ærgrende mig over, at man i en By med 600 Mennesker ikke skulde kunne erholde denne Livets vigtigste Fornødenhedsartikel, af saadan Qvalitet, at man dermed kan være tjent.

Altstadt i Bodø.

Saa erfarede jeg, at der nu ikke længere existerede noget Hotel i Byen, efterat Smed, Bager og Hotelvært Hegbom (hos hvem jeg har boet mange Gange) var gaaet til sine Fædre. Hegbom var i Grunden heldig situeret i den lille By — han skulde ikke risikere, at man «for Smed skulde rette Bager».

«Neustadt» er som andre Træbyer i Almindelighed, og jeg vil derfor ikke spendere hverken Pen eller Blyant paa den.

Msr. Carl Terkelsen pêcheant.
«Aa-naah! Jagu gik 'an!»

Den 16de Juli. Jeg spurgte Ole om, hvorledes han fandt Lofoden, hvor han tidligere ikke havde været. «Han er styg, reint farlige Heier!»*

* Om han stod paa Toppen af Mont Blanc, vilde han kalde den en «Hei».

Stor Haandværksdygtighed i det samme Lofoden! Ikke eet Menneske blandt de mange hundrede, bosatte i de større Fiskevær, Kabbelvaag, Storvaagen og Svolvær, som forstaaer det simple Arbeide at lodde. Paa et af de Fyre, jeg igaar besøgte, var en Lampe sendt til Bodø for en saadan Bagatel som at faa paaloddet et lidet Stykke Blik. «Hvorfor sender De den saa langt bort for en saadan Ubetydelighed, De maa jo kunne faae Arbeidet udført her,» yttrede jeg. «Aa langtfra, her findes Ingen, som kan lodde!» Dette troede jeg nu ikke; men igaar Eftermiddag i Svolvær var det den samme Historie, og den samme Besked. — Intet andet Arbeide end det, der falder i Baaden, eller som staaer i Forbindelse med denne og med Fiskeriet, befatter Nordlændingen sig med. Med Undtagelse af de Par Maaneder, under hvilke Lofodfisket foregaaer, og i hvilke han slider ondt som en Hund og arbejder som en Hest, bestiller Nordlændingen i Regelen saagodtsom Intet — han æder og sover, æder godt og sover længe. Fem Maaltider om Dagen og en Middagslur paa et Par

Timer kan ikke undværes. «Arbejder han ikke Helsa af sig ved Lofodfisket,» sagde min Kjendtmænd forleden Dag, «saa sover han Helsa bort i den øvrige Tid af Aaret.» — Dertil er han en yderlig slet Oeconom, maaskee den sletteste af denne af slette Oeconomer bestaaende Nation. Om han f. Ex. holder flere Kjør, og har en faatallig Familie, kan man være vis paa, at den Melk og Fløde, som daglig falder, daglig consumeres; der kjernes ikke en Mark Smør, men dette kjøbes og staaer tilgjængeligt for Alle og Enhver af Husets Beboere, saaledes at det Quantum, der burde vare i et halvt Aar, maaskee ikke varer mere end et Par Maaneder.

See saa, nu har Nordlændingen faaet undgjælde mit slette Humeur over, at jeg ikke kommer af Flekken. Siden igaar Aftes har det været blik stille; i de sidste 16 Timer har vi avanceret en — Fjerding.

Den 17de Juli. Boutede indover mod Tranø; den «kjendte Mand» atter ude med sit «Lee», hver Gang der skulde vendes. «Lee» er en

Forkortning og Forvanskning af «hart i læ», der maaskee er optaget efter det Engelske «hard-a-lee».

Imorges kom jeg iland paa Tranø. Forinden jeg atter gik ombord, fik jeg kjøbt en Kande sød Melk — den første jeg har seet paa de sidste 8 Dage, og det var god Melk, ikke saadan lumpen Kosaft, himmelblaa Vædske, som man almindeligviis faaer paa Kysten. Den blev hentet i et Fyrvogteren tilhørende originalt

Melkespand, hvilket nemlig bestod af Bjerke-
Never med Træbund — naturligviis ikke norsk
Fabrikat, men russisk.

For nogle Aar siden kom jeg med Baadskyds
ud Malangen for at reise til Andenæs, og efter-
haanden, som vi kom ud paa Havet, stilnede det
af indtil staalblank Flade, med varmt Solskin.
Pludselig overkom der mig Lyst til et Bad, —
i en Snup var Klæderne af Kroppen, og jeg gik
paa Hovedet ud. Men forinden dette naaede
Vandet, hørte jeg et frygteligt Brøl udstødt —
som jeg bagefter erfarede — af samtlige Skyds-
folk, der troede, at jeg vilde «gjøre Ende paa mig».
De havde aldrig hørt tale om Badning, endnu
mindre seet Nogen practisere saadant. —

Den smukkeste indenskjærs Passage, og
den styggeste udenskjærs i Landet ligger her
ved Siden af hinanden, paa begge Sider af
Senjen. Udenfor, det Vildeste af Alt Vildt paa
denne vilde Kyst — en Fjeldmasse, som om
den havde været et oprørt Hav pludselig stiv-
frosset — uden Havn, uden Tilflugtssted paa
flere Miles Strækning; — indenfor derimod

venlige grønne Sunde med skovbevoxede Høi-
der, og herlige Sneefjelde i Baggrunden. —

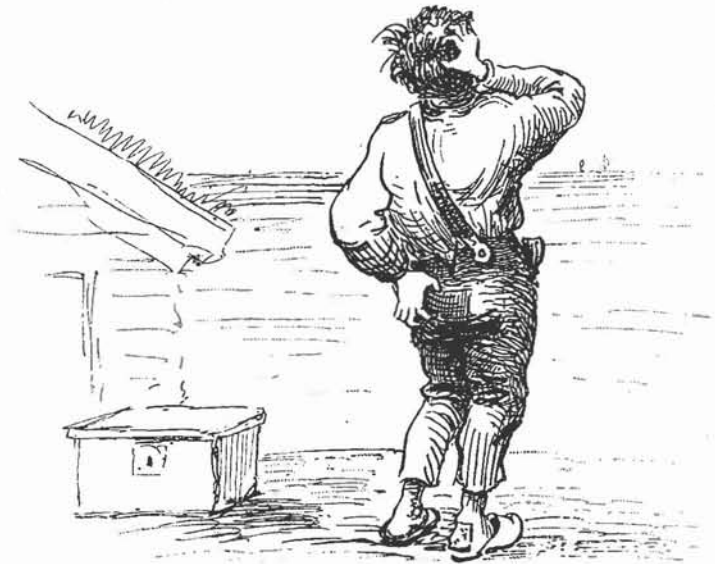
19de Juli. Gik iland paa Andenæs. Som-
merfisket foregaaer nu, og ikke mindre end
800 Mand have sit midlertidige Ophold her.
Stranden havde Udseende, som om der skulde
have foregaaet Skibbrud: Grupper af Men-
nesker, en Masse Kister og Tønder hulter til
bulter, og Baal hist og her. Langs Stranden
laae vel henved et Par hundrede Fiskerbaade;
og Maager i tusindviis fore frem og tilbage,
styrtende sig over det stinkende Fiskeaffald,
som overalt var henslængt. Ligesaa mange
Kister stod paa Stranden, som der er Men-
nesker ved Fisket, Nistekisterne nemlig, til
hvilke der ikke findes Huusrum. Det var iaar
gaaet saa kleint med Bedriften, at de Fleste ikke
skulde have optjent den medbragte Kost. Lig-
nende var Tilfælde, da jeg for 11 Aar siden
var paa Stedet i nogle Uger for at fuldføre
Fyrtaarnet. Klagerne over det feilslagne Fiskeri,
og over at man neppe havde det tørre Brød,

var dengang saa stærke, at jeg, da der i over en Uge ikke var Søveir, tilbød Mange Arbeide ved Fyret mod en Dagløn af 60 β — ikke Een modtog det velmeente Tilbud. — Der paastaaes, at man under disse Sommerfiskerier gennemsnitlig neppe fortjener mere end 12 à 14 β pr. Dag. —

Jeg har tidligere været iland paa flere Steder her ved Dyrøsumd og Gisund, og fandt da umaadelige dyrkbare Strækninger liggende ubenyttede; kun Lyng og Bjerkekrat, hvor der kunde være frodige Græsmarker. Fædriften maatte her kunne florere; Melk, Smør, Ost, Kjød, som man nu køber, maatte kunne produceres i masseviis; Velstand maatte kunne være ligesaa almindelig som nu Fattigdom og Elendighed. Men saalænge den nærværende Dovenskab, Uvidenhed, gamle Slendrian og yderlig slette Oeconomi vedbliver, vil det naturligviis ikke blive anderledes. Saalænge Nordlændingen kun vil bruge Aaren og aldrig Spaden; saalænge Gaardmanden forlader sit Jordbrug et Par Maaneder i den bedste Sommertid for at ligge paa Sommerfiske — det vil da sige for at

ligge og duppe i en Baad, og at sove, — saalænge bliver det ikke bedre. — I Tankerne seer jeg disse Sommerfiskere, saaledes som de,

paa Andenæs for 11 Aar siden, sov Døgnet rundt, Døgn efter Døgn, kun tørnende ud for at æde, og for at see efter Veiret, gabende, og kløende sig i Hovedet.

Og medens Mændene ligge ude paa Øerne for at sove, gaae Fruentimmerne hjemme sølende og suklende i Snaus og Svineri, Kaffe-kjedelen paa Peisen, Ungerne i Stabburet og Koen i Ageren. — Engen ligger mosbegroet og vandsyg, og nogle skindmagre Kubeist slæbe sig bort over den. At grave en Grøft for at bortlede Vand har jeg endnu aldrig seet udført her oppe — heller ikke har jeg nogensinde seet Spor af en saadan. Følgen heraf er naturligviis, at der avles kun lidet Hø, og at man for en stor Deel maa føde Kreaturerne med Tang og Fisk. «Hvormeget Melk kan De nu faae af den bedste Kua Deres?» spørger jeg altid Kjærringerne, naar jeg er iland, og et næsten eenslydende Svar faaer jeg overalt: «Aa Gu bære os, Far, her er nu saa kleint for Føa te dem her; naar de er nybær Ku, kan vi naa faae e Kanne, ellers er 'e naa bare e Halkanne.» (1 Pot). — Naar skal dette blive anderledes! Maaskee om 3 å 4 Generationer. Den Paastand er almindelig hertillands, at Sø- og Landbrug ikke kan drives i Forening. Men hvorfor ikke?

Hvorfor skal ikke en Gaardmand, der deeltager i de store Vinterfiskerier (der med Forberedelser og Reiser medtager omtrent 5 Maaneder), kunne anvende en Deel af den øvrige Tid til at forbedre sin Jord, saaledes som her paa Kysten kan være Tale om? Her er jo ikke Spørgsmaal om noget besværligt, gennemført Landbrug, men kun om at avle Hø og Potetes. — Hvorfor skulde ikke en Mand, der daglig fra Stranden op til sin egen Huusdør og over egen Mark gaaer og vasser i Dynd til op over Anklerne, kunne overvinde sig til at tage en Spade og grave Grøfter, saaledes at han istedetfor den grønne Mose fik det grønne Græs? Jeg for min Part begriber blot ikke, at han kan undlade det — dertil skal en større Overvindelse, synes mig, end til at udføre Arbeidet. —

Den 22de Juli. Gibostad. Gik iland for at indlevere et Par Collies, som skulde sendes med Dampskib; maatte følge Expeditørens Stellvertreter, en Jomfru, paa Contoret, hvor det tog hende 1¼ Time at udregne Fragten — jeg imid-

lertid den personificerede frommeste Taalmodighed; — jeg kommer mig! Saa op over Marken for at see, hvorledes det havde sig med Græsset, men jeg kom da ikke langt, før det bar op i Sump og Dynd; blev vaad paa Fødderne, da jeg havde undladt at følge den ellers ufravigelige Regel, jeg har sat mig, nemlig aldrig at gaae iland i Nørdland og Finmarken uden Søstøvler — Galocher er her good-for-nothing. Ærgrede mig dog mere over Nordlændingens Dovenskab end over de vaade Fødder. Her laae lige ved Handelsstedet 4 à 500 Maal prægtig Mark, bevoxet med Krat og Lyng, med jevnt Held mod Søen, og uden Stene. — Da jeg havde ærgret mig tilstrækkeligt — ligesaa grøn som Marken, hvorpaa jeg stod —, gik jeg atter ned til Jomfruen, der nu havde omskiftet Contoret for Butikken, og købte en Ost, af Størrelse som en stor Assiet og et Par Tommer tyk, for 10 β.

23de. Er jeg ikke imorgen i Tromsø, vil jeg være læns paa Brød, Smør, Tobak, Brændeviin, Taalmodighed og godt Humeur. Jeg kom-

mer vel imorgen til at sætte mig til at gnage paa den tiskillings Ost, hvilken jeg allerede har prøvet og fundet tør som Stokfisk.

24de Juli. Tromsø. Mennesket er et Vandedyr, siges der, og det er sandt. I de første Dage efter at have forladt Christiania, fandt jeg det alt

andet end behageligt her ombord; nu er det næsten med Beklagelse, at jeg forlader mit lille Fartøi. Jeg var kommen i mine gamle vante «Reisefolder», bleven indlivet i dette Levesæt, og — var sjæl størst.

I Eftermiddag har jeg været iland, — først paa Posthuset, efter hvilket man maa lede, da det ikke har nogetsomhelst «Bumærke», ikke engang en Brevkasse udenfor; saa udenfor Byen et Stykke for at see paa Mark og Eng; saa gennem nogle Gader. Engen stod tyk og høi; intetsteds var man begyndt at slaae. Jo mere jeg seer af disse Enge, jo mere overtydet bliver jeg om, at den hidtil vanskjøttede Fædrift engang i Tiden her maa blive en vigtig Næringskilde. —

I en Gade passerede jeg nogle Arbeidere, der skulde anbringe en Steentrappe ved en Dør; istedetfor at arbeide stod de og passiarede indbyrdes; omtrent en Time senere passerede jeg dem atter, og de stod da og passiarede med nogle gode Venner — Arbeidet var ikke det allermindste fremskredet — ikke en Steen var rokket. — Dette er den almindelige Maade her-

oppe; vedholdent og ihærdigt Arbeide kjendes ikke, ligesaa lidt som Accordarbeide.

26de Juli. Imorges forlod jeg min kjære «Falk» og embarkerede paa Dampskibet «Tordenskjold» for at gaa til Hammerfest og, efter en Dags Ophold den, med «Nordstjernen» til Vardø. — Ankom til Vardø Kl. 2 om Natten; gik iland med mit Tøi, — havde nær skamslaaet mig, idet jeg steg op ad den steile Landgangstrappe, hvis Trin var mættet med Tran; — kom heldigviis heelskindet op paa Bryggen, — satte mit Tøi fra mig sammesteds, men i — Tran. Travede i Regnveir op igjennem en Gade (fyldt med Tranlugt) for at finde Logis. Standsede udenfor Hr. Brændevinshandler Olsen. Efterat en velvillig Mand var gaaet ind til denne, fik jeg efter næsten en halv Times Venten Besked om, at Hr. Olsen ikke vilde modtage Nogen. Afsted igjen, gennem klissede Gader; standsede udenfor Hr. Brændevinshandler Dankertsen. Sendte min Kuffertbærer ind for at parlamentere; ventede Afslag ogsaa her og forberedte mig paa at maatte

vandre i Gaderne Resten af Natten. Men Hr. Dankertsen var barmhjertig; — fik et Værelse, hvor der ikke havde været luftet, siden Huset blev bygget. — Om Morgenen, da jeg tørnede ud, regnede det fremdeles — trist inde, og trist ude. Ved at vadske mine Hænder steg en frygtelig Tranlugt op i min Næse, og Sæben befandtes at være kogt i Tran. Saa kom Pigen op og spurgte, om «Professoren» vilde have Caffé, «for saa maatte han gaae bort til Dankertsens anden Gaard». Ærgerlig kom jeg efter en vaad Vandring til Hotel de Dankertsen No. 2; maatte vente en heel Time paa den fattige Kop Caffé — et sjokket Fruentimmer imidlertid uafsladelig beskjæftiget med de store Forberedelser — saa kom hun ind med en Serviet, saa med en hankeløs Kop, saa med en Kniv etc. etc. Endelig fik jeg da en Mugge med Caffé, slet Smør og endnu slettere Brød. Ved den første Bid fik jeg Transmag i Munden, og dermed var Frokosten færdig. —
